

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของภาคใต้และจังหวัดระนอง

3.1 สภาพทั่วไปของภาคใต้

3.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

3.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 5 องศา ถึง 12 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 98 องศา ถึง 103 องศาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศใต้	ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	จดทะเลอันดามัน และสาธารณรัฐสังคมนิยม แห่งประเทศไทย

ภาคใต้ประกอบด้วย 14 จังหวัด มีเนื้อที่รวมกันทั้งสิ้น 70,716.187 ตารางกิโลเมตร หรือ 44,196,991.625 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 7.3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ จังหวัดที่มีเนื้อที่มากที่สุด คือ สุราษฎร์ธานี และจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุด คือ ภูเก็ต (ดูตารางที่ 3.1)

3.1.1.2 ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของภาคใต้มีลักษณะ เป็นคาบสมุทรยื่นลง ไปบนทะเล โดยมีทะเลเขตนานสองด้าน คือ อ่าวไทยทางด้านตะวันออก ทะเลอันดามันทางด้านตะวันตก

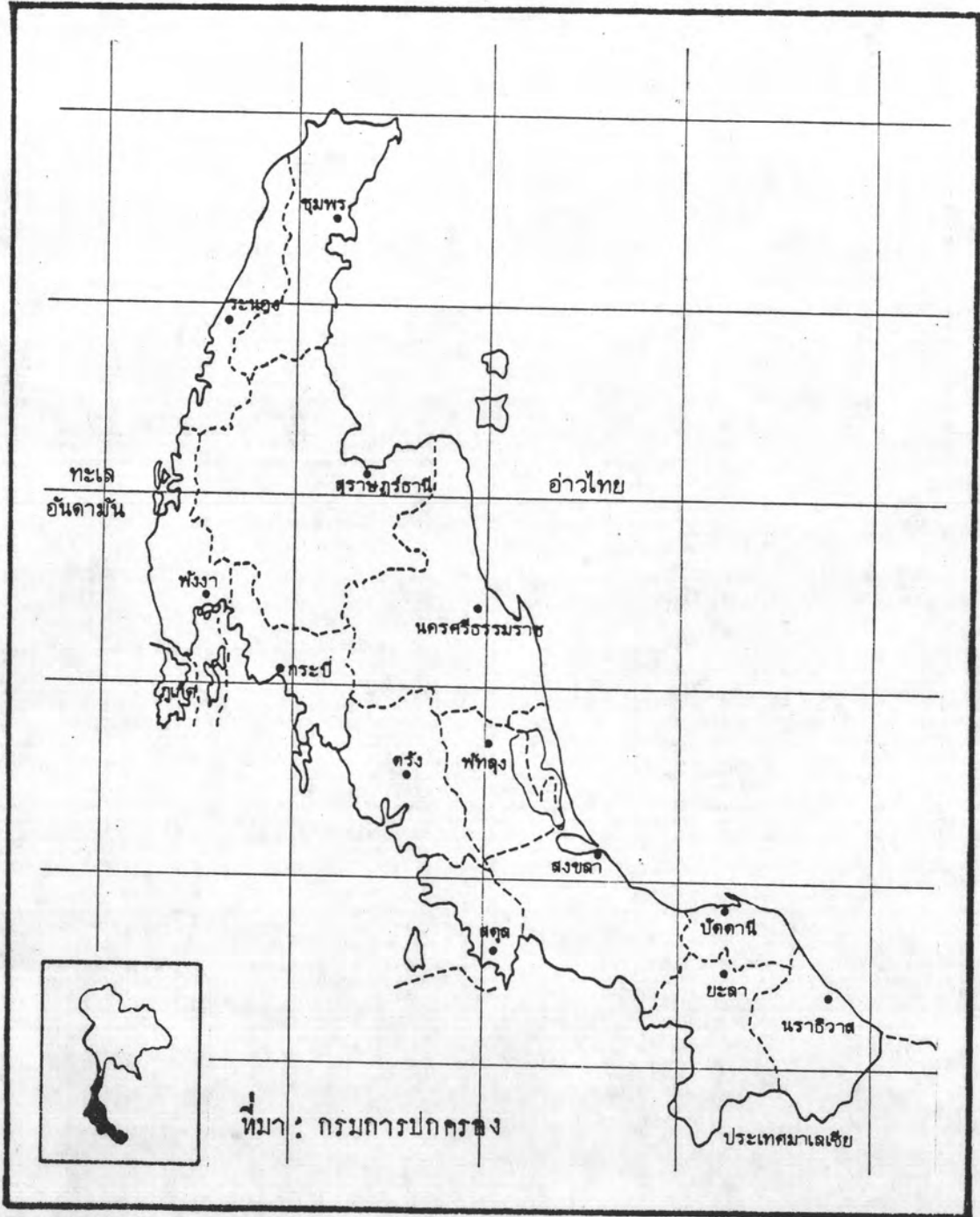
ประกอบด้วยภูเขาและที่ราบชายฝั่งทะเล เทือกเขาสำคัญที่เป็นแกนของภาค ได้แก่ เทือกเขา
ภูเก็ท เทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาสันกาลาคีรี

ตารางที่ 3.1 แสดงขนาดพื้นที่รายจังหวัดของภาคใต้

จังหวัด	ตารางกิโลเมตร	ไร่	ร้อยละ
นครศรีธรรมราช	9,942.502	6,214,036	14.06
กระบี่	4,708.512	2,942,820	6.66
พังงา	4,170.895	2,606,809	5.90
ภูเก็ต	543.034	339,396	0.77
สุราษฎร์ธานี	12,891.469	8,057,168	18.23
ระนอง	3,298.045	2,061,278	4.66
ชุมพร	6,009.008	3,755,630	8.50
สงขลา	7,393.889	4,621,180	10.46
สตูล	2,478.977	1,549,360	3.51
ตรัง	4,917.519	3,073,449	6.95
พัทลุง	3,424.473	2,140,295	4.84
ปัตตานี	1,940.356	1,212,722	2.74
ยะลา	4,521.078	2,825,673	6.39
นราธิวาส	4,475.430	2,797,143	6.33
ภาคใต้	70,715.187	44,196,991	100.00

ที่มา : กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย.

ภูมิประเทศของภาคใต้เกิดจากการยกตัวและจมตัวของพื้นที่
โดยชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเป็นด้านที่ยกสูงขึ้น (Emerged shoreline) ส่วนทางด้าน

แสดง ขอบเขตจังหวัด
สัญลักษณ์

----- เขตจังหวัด

แผนที่ 3.1

มาตราส่วน 1:20,000
ทิศเหนือ

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

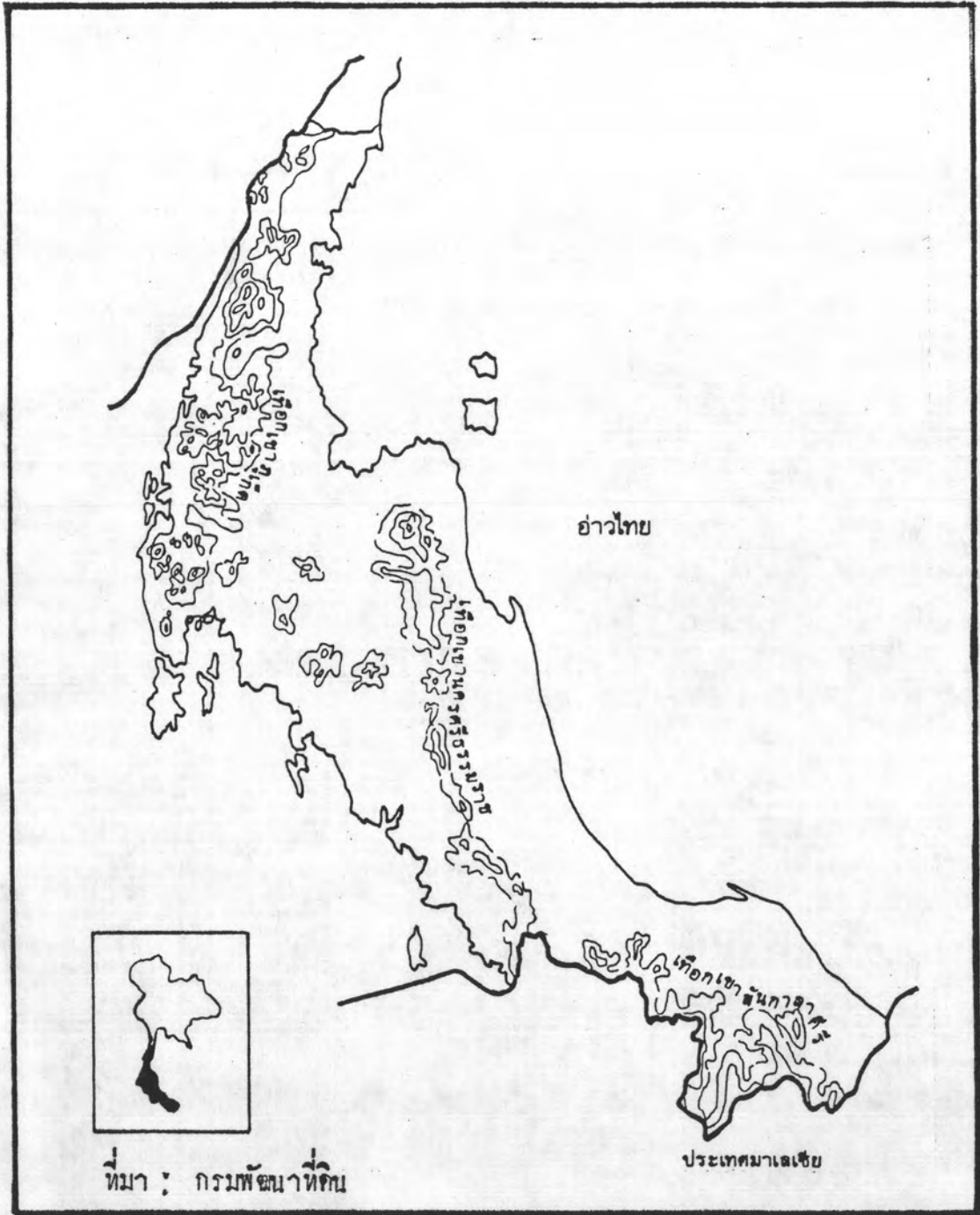
ตะวันตก เป็นฝั่งทะเลจมตัว (Submerged shoreline) จึงเกิดลักษณะที่แตกต่างกัน โดยแบ่งภูมิภาคออกได้เป็น 2 บริเวณ คือ

บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก มีลักษณะราบเรียบ มีเขตนํ้าตื้นกว้างขวาง มีที่ราบแคบ ๆ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรไปจนถึงจังหวัดนครราชสีมา มีหาดทรายสวยงามหลายแห่ง มีแม่น้ำสายสั้น ๆ หลายสาย เช่น แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำคีรีรัฐ แม่น้ำโกลก คลองชุมพร คลองหลังสวน เป็นต้น เกาะที่สำคัญ ได้แก่ เกาะสมุย และเกาะพะงัน ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก เนื่องจากด้านนี้แผ่นดินยุบตัว ทำให้ชายฝั่งทะเลมีลักษณะเว้า ๆ แหว่ง ๆ มีอ่าวและเกาะมากมาย เกาะที่สำคัญ ๆ เช่น เกาะภูเก็ต เกาะกระบุรี เกาะลันตา เกาะยาวใหญ่ เป็นต้น มีป่าชายเลนขึ้นอยู่ตั้งแต่อ่างพังงาไปจนถึงจังหวัดสตูล มีแม่น้ำสายสั้น ๆ ได้แก่ แม่น้ำกระบุรี แม่น้ำครั่ง

3.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากภาคใต้ของประเทศไทยมีลักษณะเป็นคาบสมุทรยื่นออกไปในทะเล รอบล้อมด้วยป่าทำให้มีภูมิอากาศและฤดูกาลแตกต่างจากภาคอื่น ๆ คือ อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก (ไม่หนาวจัดและไม่ร้อนจัด) มีฝนตกเกือบทั้งปี โดยพื้นที่ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกมีฝนตกเต็มที่ในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมหนาวซึ่งพัดผ่านอ่าวไทย เข้าสู่ภาคใต้จะนำความชุ่มชื้นมาด้วย ทำให้พื้นที่ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกมีฝนตกเต็มที่ในช่วงนี้ ขณะที่พื้นที่ในภาคอื่น ๆ ของประเทศเป็นฤดูหนาว นอกจากนั้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนตัวลง จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเกิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในทะเลจีนใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย ลมนี้เป็นลมร้อนและชื้น ทำให้อุณหภูมิเริ่มสูงขึ้นจนกลายเป็นฤดูร้อนไปจนถึงเดือนเมษายนหรืออาจเลยไปจนถึงเดือนพฤษภาคมในภาคอื่น ๆ เมื่อแบ่งฤดูกาลของภาคใต้แล้วจะมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูแล้ง (หรือฤดูร้อน) กับฤดูฝน ฤดูแล้งจะอยู่ในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน โดยจังหวัดทางชายฝั่งทะเล ด้านตะวันออก มีช่วงแห้งแล้งในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนจังหวัดทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกมีช่วงแห้งแล้งในเดือนมกราคม - มีนาคมเป็นส่วนใหญ่

แสดง ลักษณะภูมิประเทศภาคใต้
สัญลักษณ์

 เทือกเขา

แผนที่ 3.2

0 10 20 40 กม.
มาตราส่วน
ทศเหนือ

การปิดเหมืองแร่ และผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

เดือนอื่น ๆ นอกเหนือจากนั้นเป็นช่วงฤดูฝน

3.1.1.4 ลักษณะของธรณีวิทยาและทรัพยากรธรรมชาติ

ภาคใต้ของประเทศ มีลักษณะพื้นที่ที่มีความเก่าแก่ และคงทน หรือมีชื่อเรียกว่า Sunda platform ซึ่งมีอาณาเขตแผ่ไปทางทิศใต้ และทิศตะวันออกผ่าน ประเทศมาเลเซีย ถึงหมู่เกาะประเทศอินโดนีเซียและเกาะบอร์เนียว บริเวณทะเลจีนใต้ตอน ใต้ที่ตื้นเป็นส่วนหนึ่งของ platform นี้ซึ่งครั้งหนึ่ง เคยเป็นทวีปในสมัยยุคน้ำแข็ง (Pleistocene) อย่างไรก็ตามประวัติธรณีวิทยาของภาคนี้มีลักษณะที่เกิดจากการโค้งงอของ เปลือกโลก โดยมีทิศทางแนวเหนือใต้ การโค้งงอของเปลือกโลกนี้เกิดจากการคั่นตัวของ หินแกรนิต ซึ่งปัจจุบันนี้ได้ร่นลงพื้นผิวโลกเป็น เขาแกรนิตในบริเวณคาบสมุทรมนี้ การเกิดหินแกรนิต ภายใต้อันผิวโลกเป็นแหล่งแร่ดีบุก โดยจะเกิดเป็นแนวจากประเทศพม่า ไปทางใต้ผ่านภาคใต้ ของประเทศไทย ไปทางหมู่เกาะ Banka และ Billiton ของประเทศอินโดนีเซีย จนถึงบริเวณ ทางทิศใต้ของประเทศสิงคโปร์ แนวของเทือกเขาแกรนิตแสดงให้เห็นว่าเกิดจากการ เคลื่อนตัวของรอยเลื่อน (fault) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแพร่กระจายของแหล่งแร่ดีบุก

นอกจากนี้ยังมีภูเขาที่เกิดจากหินตะกอนยุค Paleozoic ที่มีอายุมากประกอบด้วยหินดินดาน (shale mudstone) และหินทราย (sandstone) ซึ่งจะมีบางส่วนที่กลายเป็นหินแปรพวก phyllite และ quartzite พวกหินปูนนั้นสามารถ แยกได้เป็น 2 พวก ๆ ที่มีอายุมากกว่าจะอยู่ในยุค Ordovician และกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าอยู่ใน ยุค Permian หินปูนเหล่านี้จะให้สภาพภูมิประเทศแบบป่าช้าหินปูน (dramatic karst) ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ เช่น บริเวณอ่าวพังงา

หินตะกอนที่มีอายุน้อยซึ่งเกิดขึ้นในยุค Mesozoic และ Tertiary รวมทั้งแหล่งแร่ลิเทียมของจังหวัดกระบี่ จะพบในบริเวณที่เป็นแอ่งต่ำ ของแนวโค้งงอที่เรียกว่า syncline ตามแนวภูเขา หินตะกอนที่มีอายุน้อยเหล่านี้พบอยู่เสมอว่าถูกทับถม โดยตะกอนลำน้ำเก่าประกอบด้วยทราย ดินเหนียว และบางครั้งจะมีกรวดด้วย ตะกอนเหล่านี้ เป็นวัตถุค้ำน้ำเน็ดดินและพบในบริเวณพื้นที่ที่มีลักษณะ เป็นที่ลุ่มต่ำ และลูกคลื่นลอนลาด โดยส่วนใหญ่เข้าปลูกลงทางพารา

ที่ราบชายฝั่งทะเล เกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเลที่มีอายุน้อยและ ตะกอนจากแม่น้ำซึ่ง เกิดจากการกัดกร่อนและถูกพัดพามาที่บดของหินแกรนิต หินตะกอน และ ตะกอนลำน้ำเก่าในบริเวณที่เป็นแหล่งแร่ดีบุก ตะกอนเหล่านี้จะนำแร่ดีบุกมาสะสมไว้เป็นจำนวนมาก ในบริเวณที่ราบชายฝั่งทะเลส่วนใหญ่จะใช้ในการปลูกข้าวและมะพร้าว ส่วนที่ตั้งหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำซึ่งดินส่วนใหญ่เป็นทราย

1) แหล่งแร่ภาคใต้มีแร่ที่สำคัญหลายชนิด ได้แก่ แร่ดีบุก ยิบ ซัม หังสะ เคน แบรท์ ลิกไนท์ หินปูน พลูออไรท์ ซิเนนโทม แมงกานีส และหินดินดาน กินชาว และสกรู เวิร์ไรด์ แต่แร่ที่ผลิตออกมาได้มากและทำรายได้ให้แก่ภาคมากที่สุดคือแร่ดีบุก จังหวัดที่ ผลิตแร่ดีบุกได้มากที่สุดคือ จังหวัดพังงา ภูเก็ต ระนอง และนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 3.2 นอกจากนี้แร่อื่น ๆ ที่ผลิตได้และทำรายได้ให้แก่ภาคที่สำคัญคือ แร่ยิบซัม แหล่งแร่ที่สำคัญ คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช และสงขลา แร่แบรท์ผลิตได้มากที่จังหวัดตรัง และสุราษฎร์ธานี แร่ลิกไนท์ผลิตได้ที่จังหวัดเคียว คือ จังหวัดกระบี่ และ หินปูน สามารถผลิตได้มากที่จังหวัด นครศรีธรรมราช

2) ทรัพยากรน้ำ

- แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำหรือลำน้ำที่

เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แบ่งได้เป็น 3 ลุ่มน้ำ คือ

(1) ลุ่มน้ำทางทิศตะวันออก ไหลลงสู่อ่าวไทย ที่สำคัญคือ คลองท่าแซะ คลองสวี คลองหลังสวน แม่น้ำพุมดวง คลองแสง และแม่น้ำตาปี

(2) ลุ่มน้ำทิศตะวันตก ไหลลงสู่ทะเลอันดามัน ที่สำคัญคือ แม่น้ำกระบุรี แม่น้ำตรัง และคลองละงู

(3) ลุ่มน้ำทางใต้ตอนล่าง ไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ ที่สำคัญคือแม่น้ำปากพั้น คลองชะอวด คลองท่ามะเคือ คลองลำ แม่น้ำโกลก แม่น้ำปัตตานี และ แม่น้ำสายบุรี

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนพลผลิตแร่ดิบ ของภาคใต้ พ.ศ.2524 - 2531

หน่วย : เมตริกตัน

ทรัพยากรธรณีจังหวัด	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ตะกั่วป่า	7,952	6,594	3,916	6,484	4,060	5,518	5,245	3,465
นครศรีธรรมราช	1,755	1,530	1,245	992	984	1,201	937	1,468
พังงา	15,877	11,316	7,547	7,871	5,087	4,718	4,366	3,089
สุราษฎร์ธานี	1,070	946	929	848	794	678	609	491
สงขลา	1,667	1,179	920	871	882	1,150	818	474
ภูเก็ต	3,944	3,749	3,633	3,937	3,493	2,873	2,798	4,028
ยะลา	889	903	769	785	775	507	423	940
ชุมพร	544	519	529	575	528	423	382	764
ตรัง	753	864	818	780	634	277	109	98
นราธิวาส	110	57	45	83	79	42	25	0
พัทลุง	0	0	0	0	0	0	0	0
กระบี่	0	1	7	0	0	0	0	0
สตูล	0	0	0	0	0	0	0	0
ปัตตานี	170	101	108	116	113	124	9	0
รวมของ	2,298	2,073	1,697	1,792	1,467	1,477	1,049	10,555
ภาคใต้	37,029	29,832	22,163	25,134	18,896	18,988	16,770	25,372
การเปลี่ยนแปลง		(7,197)	(7,669)	2,971	(6,238)	92	(2,218)	8,602
อัตราเพิ่ม		-19.44%	-25.71%	13.41%	-24.82%	0.49%	-11.68%	51.29%

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.2 (1) แสดงมูลค่าทรัพย์สิน จังหวัดระยอง ภาคใต้ และประเทศไทย พ.ศ.2524 - 2531

หน่วย : ล้านบาท

	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ระยอง	516.3	462.4	371.4	382.4	337	179.1	130.3	134.2
การเปลี่ยนแปลง		-53.9	-91.0	11.0	-45.4	-157.9	-48.8	3.9
อัตราเพิ่ม		-10.4%	-19.7%	3.0%	-11.9%	-46.9%	-27.2%	3.0%
ภาคใต้	8,320.0	6,663.0	4,852.5	5,363.1	4,342.0	2,303.1	2,083.7	2019.5
การเปลี่ยนแปลง		-1657.0	-1810.5	510.6	-1021.1	-2038.9	-219.4	-64.2
อัตราเพิ่ม		-19.9%	-27.2%	10.5%	-19.0%	-47.0%	-9.5%	-3.1%
ประเทศไทย	9,654.9	7,950.6	5,958.1	6,396.9	5,290.0	2,825.9	2,545.4	2,471.0
การเปลี่ยนแปลง		(1,704.3)	(1,992.5)	438.8	(1,106.9)	(2,464.1)	(280.5)	(74.4)
อัตราเพิ่ม		-17.7%	-25.1%	7.4%	-17.3%	-46.6%	-9.9%	-2.9%
ระยอง/ภาคใต้	6.2%	6.9%	7.7%	7.1%	7.8%	7.8%	6.3%	6.6%

ที่มา : กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.3 แสดงมูลค่าแร่ภาคใต้ พ.ศ.2524 - 2531

หน่วย : ล้านบาท

ชนิดแร่	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
หินสโตน	139.2	81.2	40.4	148.6	35.0	0.0	9.5	0.0
อิบซิม	56.8	93.9	124.7	174.2	179.8	241.2	451.6	659.9
ลิกไนต์	55.1	61.9	70.6	79.2	197.5	106.0	95.5	110.5
บะรส์	34.7	62.7	55.9	74.8	83.5	27.1	0.0	0.0
หินปูน	21.5	20.8	22.3	25.3	45.7	81.9	73.5	83.6
พลูอิไรต์	19.5	18.2	12.9	24.5	33.1	19.6	9.4	0.0
รคคิมเบียม-แพนทาลิต	5.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
รคคิมไบต์-แพนทาลิต	4.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
คิมคินดาบ	4.1	2.4	2.7	3.7	5.5	19.3	8.4	0.0
ซีรไนท์	3.8	7.4	1.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
พลวง	2.1	0.0	0.0	8.0	6.0	0.0	0.0	0.0
แมงกานีส	0.0	6.2	4.4	0.0	6.5	0.0	0.0	0.0
คิงชาว	0.0	1.9	1.0	3.2	8.8	0.0	10.8	18.7
สตรูเวอไรต์	0.0	1.4	26.6	0.0	0.0	11.3	18.2	33.9
ละกัว	0.0	0.0	0.0	2.7	0.0	0.0	0.0	0.0
เพลส์สบาร์	0.0	0.0	0.0	20.4	44.2	33.3	60.9	125.0
รอนาไรต์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.8	0.0	0.0
ซิลิเกต	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15.1	26.7	19.5
เซอร์คอน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	24.0
รวม	346.7	358.0	363.4	564.6	645.6	575.6	764.5	1,075.1
การเปลี่ยนแปลง		11.3	5.4	201.2	81.0	(70.0)	188.9	310.6
อัตราเพิ่ม		3.3%	1.5%	55.4%	14.3%	-10.8%	32.8%	40.6%
อัตราเพิ่มประเทศไทย		-14.6%	19.2%	17.7%	17.0%	-19.3%	13.9%	28.8%

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

- การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินของภาค
ใต้ ส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยกรมชลประทานเพื่อนำมาใช้ในการเกษตร และการบริโภค โดย
แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การกักเก็บน้ำโดยเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ การทดและส่งน้ำโดย
เหมืองฝาย การเก็บกักน้ำในลำคลองและในทุ่งราบ และการระบายน้ำโดยการแบ่งการดำเนินงาน
ออกเป็นลุ่มน้ำต่าง ๆ ได้แก่ ลุ่มน้ำตาปี - พุมดวง ลุ่มน้ำปากพนัง ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ลุ่มน้ำปัตตานี ลุ่มน้ำสาขานุรี ลุ่มน้ำบางนรา - โกลก ลุ่มน้ำตรัง ซึ่งแต่ละลุ่มน้ำจะประกอบ
ไปด้วย โครงการชลประทานขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยมีสำนักงานชลประทานที่
11 และ 12 เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน สำหรับรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ ได้แสดงไว้
แล้วในตารางที่ 3.4 และ 3.5

จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่าโครงการชลประทาน
ทั้งหมดของภาคมีเนื้อที่ชลประทานถึง 2,410,580 ไร่ แต่จากการศึกษาศักยภาพของดิน พบว่า
ภาคนี้มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำนาเป็นจำนวนประมาณ 6,562,725 ไร่ ดังนั้นจะเห็นว่ายังมี
เนื้อที่เหลืออีกประมาณ 4,113,035 ไร่ ที่ต้องการน้ำชลประทานเพื่อให้อาหารไร่หรือพืชที่กิน
ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ป่าไม้

จากการสำรวจทรัพยากรป่าไม้โดยวิธีการแปล ที่ความ
ละเอียดและวิเคราะห์จากภาพถ่ายดาวเทียม และตรวจสอบภาคพื้นดินในปี 2523 โดยสถาบันวิจัย
ของสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย พบว่าภาคใต้มีเนื้อที่ป่าที่พอจำแนกได้ดังนี้

- ป่าไม้ที่กำหนดไว้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ มีทั้งหมด
435 ป่า รวมเป็นเนื้อที่ 15,909,050.55 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 36.0 ของภาค แต่ป่า
เหล่านี้ถูกทำลายไปแล้ว 5,056,866.00 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 31.76 ของพื้นที่ป่า
สงวน จึงคงเหลือเนื้อที่ป่าสงวนเพียง 10,852,148 ไร่ หรือร้อยละ 68.21 ของภาค

- ป่าไม้ที่กำหนดไว้เป็นอุทยานแห่งชาติ ในภาคใต้ที่
กำหนดไว้แล้วมีทั้งสิ้น 15 แห่ง คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 3,647,837 ไร่ หรือร้อยละ 8.25

ตารางที่ 3.4 แสดงเนื้อที่ที่อยู่ชุมชนชลประทานขนาดกลางและขนาดกลาง ภาคใต้ พ.ศ.2531

หน่วย : ไร่

โครงการ	จังหวัด	เนื้อที่ชลประทาน	ปริมาณที่เก็บน้ำได้(ล้าน ลบ.ม.)
ชลประทานที่ 11	นครศรีธรรมราช	656,050	14.98
ฝั่งตะวันออก		634,450	
บรรเทาอุทกภัย โรยยา	ชุมพร สุราษฎร์ธานี	30,000 20,000	
คูน้ำลาดาปี-ชุมดวง	นครศรีธรรมราช	47,550	6.48
คูน้ำปากพอง	นครศรีธรรมราช	388,000	
คลองใช้เขียว	นครศรีธรรมราช	6,000	
พ่าจันทร์-พ่าเรื่อรี	นครศรีธรรมราช	11,900	
ฝั่งตะวันตก		21,600	
นาเดย คลองกำ	พังงา	12,200	
ปกาสัย ห้วยทรายขาว	กระบี่	9,400	8.5
ชลประทานที่ 12	สงขลา	1,227,900	
ฝั่งตะวันออก		1,156,500	
คูน้ำทะเลสาบสงขลา	พัทลุง-สงขลา	453,500	0.42
ปลักบึง	สงขลา	30,000	
คูน้ำปัตตานี	ปัตตานี	300,000	
คูน้ำสายบุรี	ปัตตานี	30,000	
คูน้ำบางนรา-โคก-ลก	นราธิวาส	191,500	2
ฝั่งตะวันตก		71,400	
คูน้ำตรัง	ตรัง	35,800	
คลองป่าไร่-ตุ่ม	สตูล	35,600	

ที่มา : สำนักงานชลประทานที่ 11 - 12

ตารางที่ 3.5 แสดงสรุปพื้นที่ชลประทานทั้งหมด ภาคใต้ พ.ศ.2531

หน่วย : ไร่

สำนักงานชลประทาน	เนื้อที่ชลประทาน	ปริมาณน้ำที่เก็บได้
สำนักงานชลประทานที่ 11	911,480	16.50
ชลประทานขนาดใหญ่	656,050	14.98
ชลประทานขนาดเล็ก	271,030	1.52
สำนักงานชลประทานที่ 12	1,499,100	4.08
ชลประทานขนาดใหญ่	1,227,900	2.42
ชลประทานขนาดเล็ก	271,200	1.66
รวม	2,410,580	20.58

ที่ : สำนักงานชลประทานที่ 11 และ 12

ตารางที่ 3.6 แสดงรายการทรัพย์สินที่เช่าและอุทยานแห่งชาติในภาคใต้ พ.ศ. 2530

จังหวัด	ชื่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	เนื้อที่(ไร่)	ชื่ออุทยานแห่งชาติ	เนื้อที่(ไร่)
สุราษฎร์ธานี	คลองแสง	722,625	หมู่เกาะช้างทอง	63,750
			เขาสก	403,450
ระนอง	คลองนาตา	300,000	หาดแหลมสน	196,875
			เขาสลวง	356,250
กระบี่	คลองพระยา	59,375	เขาพนมเบญจา	31,325
			หาดพริ้วธารา	243,725
พังงา			หมู่เกาะพีพี	
			อ่าวพังงา	250,000
			หมู่เกาะสุรินทร์	84,375
			หมู่เกาะสิมิลัน	80,000
ภูเก็ต	คลองน้ำจืด	113,750	หาดไนยาง	56,250
สตูล	เขาบรรทัด	792,000	ละรุเลา	931,250
			ทะเลบัน	63,550
พัทลุง			หมู่เกาะเกลตรา	308,987
			เขาปู่ - เขาอ้อ	433,750
			หาดเจ้าไหม	144,300
รวม	5	1,987,750	15	3,647,837

ที่มา : รายงานประจำปี 2530 กรมป่าไม้

ของภาค (ดูตารางที่ 3.6)

- ป่าไม้ที่กำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 1,987,750 ไร่ หรือร้อยละ 4.50 ของภาค

4) การท่องเที่ยว

- สถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติได้แก่ หาดทรายรี หาดกรรกรเทพ วนอุทยานแห่งชาติน้ำตกกะเบาะ จังหวัดชุมพร อ่าวพังงา ถ้ำสุวรรณคูหา หมู่เกาะสิมิลัน ในจังหวัดพังงา วนอุทยานเขากระเขมาบินะ หาดเจ้าไหม ในจังหวัดตรัง เกาะสมุย เกาะพะงันและอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี น้ำตกขุนพลมาล และถ้ำพระขยางค์ จังหวัดระนอง เป็นต้น

- สถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุ ได้แก่ วัดมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช สวนรมภพหลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี สุสานหอย 75 ล้านปี จังหวัดกระบี่ วัดมณีนิมมาวาส จังหวัดสงขลา ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี เป็นต้น

3.1.1.5 ระบบการคมนาคมในภาคใต้

1) การคมนาคมทางบก

- ทางรถยนต์ ประกอบด้วยเส้นทางคมนาคมหลัก

2 สาย คือ

(1) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เป็นเส้นทางหลักที่เชื่อมต่อกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ เมื่อผ่านจังหวัดชุมพรวกไปทางทิศตะวันตกเลียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกผ่านจังหวัดระนอง พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา (จังหวัดสงขลา) ไปจนถึงชายแดนที่ติดประเทศมาเลเซีย

(2) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 เริ่มจาก จังหวัดชุมพร โดยแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ตรงลงไปทางทิศใต้เลียบชายฝั่งทะเล ด้านตะวันออกไปถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราช (ในเขตอำเภอทุ่งสง) ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ที่จังหวัดพัทลุง

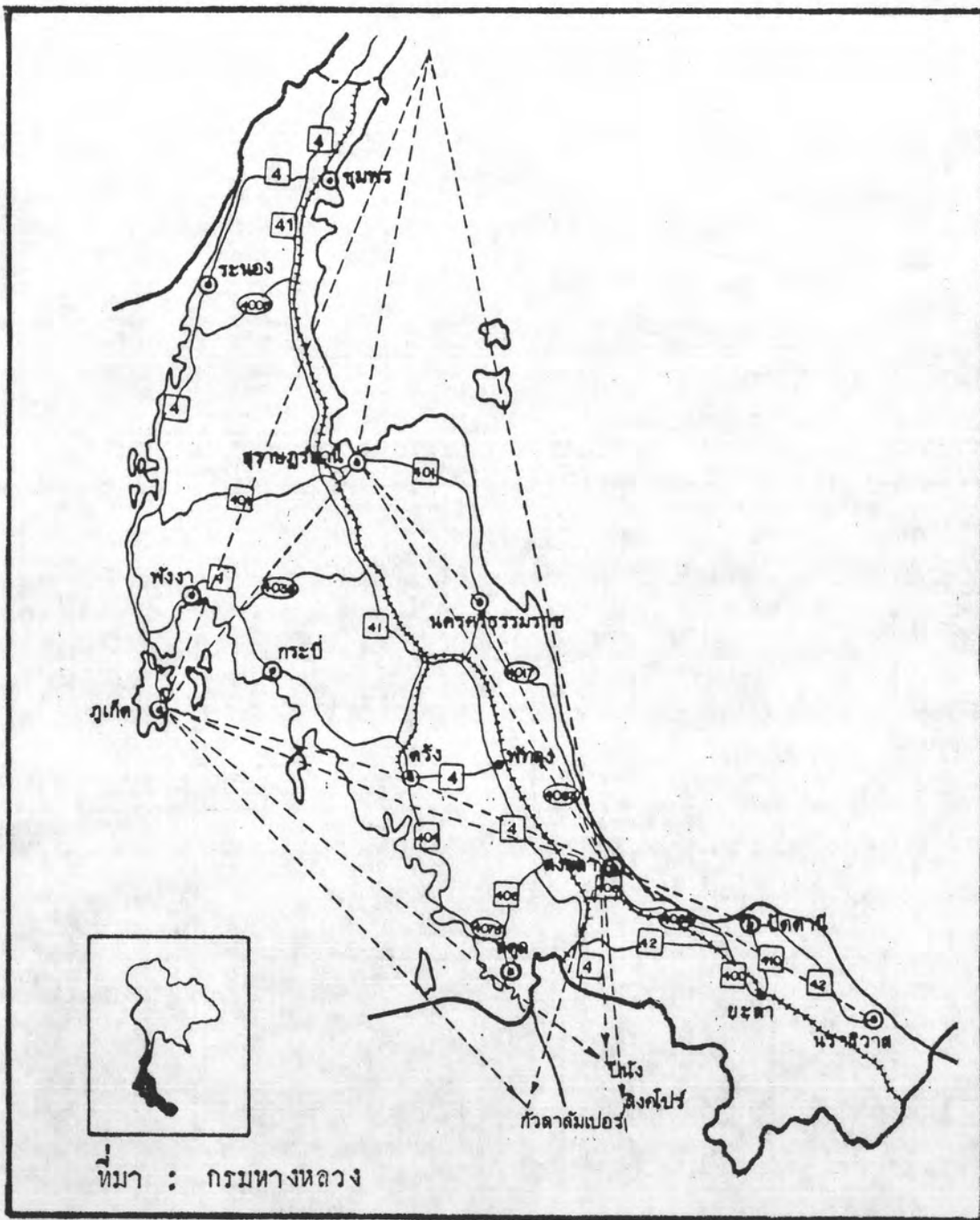
- ทางรถไฟ การคมนาคมทางรถไฟในภาคใต้ส่วนใหญ่ จะผ่านเฉพาะจังหวัดทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก เริ่มตั้งแต่จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี (สถานีพุนพิน) นครศรีธรรมราช (สถานีทุ่งสง สถานีร่อนพิบูลย์) พัทลุง สงขลา (สถานีหาคาใหญ่) จังหวัดปัตตานี (สถานีโคกเหนือ) จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส (สถานีตันหยงมัส) จนถึงอำเภอสุไหงโกลน เข้าสู่ประเทศมาเลเซีย

2) การคมนาคมทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำในภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งสินค้าโดยมีท่าเรือชายฝั่งเกือบทุกจังหวัด ยกเว้นจังหวัดยะลาซึ่งไม่มีพื้นที่ติดทะเลเลย กับ จังหวัดพัทลุงซึ่งมีพื้นที่ที่เป็นฝั่งทะเลเฉพาะส่วนที่ติดทะเลสาบสงขลา จากรายงานของกระทรวงคมนาคมปรากฏว่า เมื่อ พ.ศ. 2525 การขนถ่ายสินค้าจากท่าเรือในภาคใต้ 12 จังหวัด (สงขลา นครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี ปัตตานี นราธิวาส ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และสตูล) มีการขนถ่ายสินค้าภายในประเทศจำนวน 929,392.679 ตัน เป็นการขนถ่ายสินค้าเข้า 824,623.137 ตัน สินค้าออก 97,769.542 ตัน ส่วนการขนส่งระหว่างประเทศ มี 1,860,594.552 ตัน ปัจจุบันภาคใต้มีท่าเรือน้ำลึกนานาชาติ 2 แห่ง ที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ต ซึ่งสร้างเสร็จและเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2531 นับว่าเป็นท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ ที่เรือขนาด 9,000 - 20,000 ตันสามารถเข้าเทียบท่าได้ ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะมีบทบาทสำคัญในการคมนาคมขนส่งในภาคใต้อย่างมาก

3) การคมนาคมทางอากาศ

จังหวัดในภาคใต้ที่มีการคมนาคมทางอากาศ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ตรัง สงขลา หาคาใหญ่ ปัตตานี และนราธิวาส โดยมี

ที่มา : กรมทางหลวง

แสดง เส้นทางคมนาคม		<p>มาตราส่วน ที่คืบ</p>	
สัญลักษณ์		ทางหลวงแผ่นดิน	
		ทางหลวงจังหวัด	
		เส้นทางรถไฟ	
		เส้นทางอากาศ	
แผนที่ 3.4			
การปิดเหมืองแร่และผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง			

สนามบินภูเก็ตและหาดใหญ่เป็นสนามบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ

3.1.1.6 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

1) สมรรถนะดิน

การประเมินศักยภาพของดินสำหรับการปลูกพืช อาศัยวิธี
การจำแนกสมรรถนะของที่ดินสำหรับพืชไร่ และการจำแนกความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการ
ทำนา สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (ตารางที่ 3.7)

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำนา มีเนื้อที่ประมาณ
6,262,725 ไร่ หรือร้อยละ 14.85 ของพื้นที่ภาค เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมดีสำหรับปลูก
ข้าวในฤดูฝน ถ้ามีการชลประทานในฤดูแล้งสามารถทำนาปรังได้ แต่ก็จำเป็นต้องมีการใช้น้ำใน
อัตราที่เหมาะสมเพื่อคงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของดิน นอกจากนี้การเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสม
ก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกันสำหรับพื้นที่บางแห่งที่มีปัญหาเรื่องดินเปรี้ยวจัด ควรมีการใส่ปุ๋ยจำพวก
ไนโตรเจนและฟอสฟอรัสควบคู่กับการใส่ปูนเพื่อแก้ไขสภาพความเป็นกรดของดิน

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกไม้ยืนต้น หรือพืชสวน
มีเนื้อที่ประมาณ 14,734,016 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 33.34 ของภาค พืชที่ปลูก ได้แก่
ทุเรียน เงาะ ลำไย และมังคุด นอกจากนี้ยังเหมาะสำหรับปลูก กาแฟ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว
และยางพารา แต่ควรมีการใส่ปุ๋ยเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน สำหรับพื้นที่ลาดชันควรมี
มาตรการป้องกันการกัดกร่อนของดินและปลูกพืชคลุมดิน เพื่อลดอัตราการชะล้างพังทลาย

- พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชทั่ว ๆ ไป มี
เนื้อที่ประมาณ 22,259,351 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 50.36 ของภาค

2) การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน

ในสภาพปัจจุบันจากรายงานการใช้ประโยชน์ที่ดินของ

ตารางที่ 3.7 แสดงการใช้จ่ายประโยชน์ที่ดิน ภาคใต้ พ.ศ.2532

หน่วย : ไร่

เนื้อที่ทั้งหมด	เนื้อที่ป่าไม้	เนื้อที่ถือครอง	ขนาดฟาร์ม	จำนวนฟาร์ม	เนื้อที่จำแนกไม่ได้
320,696,888	89,877,182	147,800,656	28	5,244,643	83,019,050

ที่มา : ศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 3.8 แสดงการใช้จ่ายที่ดินถือครองทางการเกษตรของภาคใต้ พ.ศ.2532

หน่วย : ไร่

รวม	ปอชอาศัย	พนา	พไร่	ไม้ผลไม้มงคล	สวนพอกและไม้ดอก	พเลี้ยงปศุสัตว์	พกรราง	พอม
147,800,656	444,662	4,292,162	225,832	11,846,389	69,622	149,435	1,700,092	261,304

ที่มา : ศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรปรากฏว่าใน พ.ศ.2531 ภาคใต้มีเนื้อที่ป่าไม้ 9,143,157 ไร่ หรือร้อยละ 20.69 ของเนื้อที่ภาค มีเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรจำนวน 18,989,498 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.97 ของเนื้อที่ภาค และเนื้อที่ที่มาได้จำแนกลักษณะการการใช้ประโยชน์ที่ดินอีก 16,063,977 ไร่ หรือร้อยละ 36.35 ของเนื้อที่ภาค (ตาราง 3.8) สำหรับเนื้อที่ถือครองเพื่อเกษตรในภาคใต้ส่วนใหญ่ใช้ในการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น โดยมีพื้นที่รวมกันจำนวน 11,846,398 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 62.38 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 26.38 ของเนื้อที่ภาค ซึ่งพืชที่ปลูกส่วนใหญ่ได้แก่ยางพารา โดยมีพื้นที่ปลูก 8,726,754 ไร่ หรือร้อยละ 19.75 ของพื้นที่ภาค ส่วนพืชยืนต้นชนิดอื่น ๆ ได้แก่ มะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน และกาแฟ โดยมีพื้นที่ปลูก 1,406,949 ไร่ 447,039 ไร่ และ 344,640 ไร่ ตามลำดับ รองลงมาเป็นพื้นที่นาที่มีพื้นที่ถือครองทั้งสิ้น 4,292,162 ไร่ หรือคิดเป็นเนื้อที่ร้อยละ 27.87 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด หรือร้อยละ 9.71 ของเนื้อที่ภาค ส่วนเนื้อที่ถือครองที่เหลือเป็นเนื้อที่รกร้างว่างเปล่าร้อยละ 3.85 เป็นที่อยู่อาศัยร้อยละ 1.60 ของเนื้อที่ภาค เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเหล่านี้มีลักษณะการถือครองเป็นของตนเองร้อยละ 89.98 เป็นที่เช่าร้อยละ 5.38 และอื่น ๆ ร้อยละ 3.78

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงการการใช้ประโยชน์ที่ดิน ใน ช่วงปี พ.ศ.2526-2531 พบว่าภาคใต้มีเนื้อที่ป่าลดลง 928,821 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 2.10 ของเนื้อที่ภาค เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้น 4,634,768 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.49 ของเนื้อที่ภาค โดยมีพื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นเพิ่มขึ้น 3,747,612 ไร่ พื้นที่ปลูกพืช ไร่เพิ่มขึ้น 92,926 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 51,780 ไร่ พื้นที่รกร้างว่างเปล่าเพิ่มขึ้น 1,304,109 ไร่ พื้นที่สวนผักและไม้ดอก พืชไร่เลี้ยงสัตว์และพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มขึ้น 96,997 ไร่ และมีเพียงพื้นที่นาเท่านั้นที่ลดลงเล็กน้อย ส่วนลักษณะการถือครองนั้นเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองเพิ่มขึ้น 3,741,667 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นปีละ 748,333 ไร่ เนื่องจากมีการเปิดพื้นที่ป่าหลายแห่ง ส่วนการเช่าที่ดินมีเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2526 จำนวน 728,983 ไร่ หรือเพิ่มเฉลี่ยปีละ 145,797 ไร่ จะเห็นได้ว่าภาคใต้ยังมีโอกาสที่จะพัฒนาชนบทได้เนื่องจากเกษตรกรยังมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ปัญหาส่วนใหญ่จึงได้แก่ปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท เช่น การปลูกพืชในพื้นที่ที่มีความชื้นและการทำน้ำหรือเหมืองซึ่งหน้าดินจะถูกชะล้างทำลายได้ง่าย นอกจากนี้ยังมีปัญหาคุณภาพดินเพื่อการเกษตร ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง เช่น ปัญหาดินเปรี้ยวในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เป็นต้น

3.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.1.2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวม

ในปี พ.ศ.2524 ภาคนี้มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 30,803 ล้านบาท และในปี พ.ศ.2530 เพิ่มขึ้นเป็น 41,862.4 ล้านบาท (ราคาคงที่ พ.ศ.2515) คิดเป็นร้อยละ 9.67 และ 9.38 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ลดลง และเมื่อเทียบกับขนาดเนื้อที่ภาคที่มีขนาดร้อยละ 13.8 ของเนื้อที่ทั้งประเทศแล้วจัดว่ามีมูลค่าการผลิตค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัดในปี พ.ศ.2530 พบว่า จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.11 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในภาคใต้ รองลงมาได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช (14.54) สุราษฎร์ธานี (12.69) ชุมพร (7.23) ตรัง (6.45) นราธิวาส (6.42) พังงา (5.36) ยะลา (4.91) ปัตตานี (4.91) หัตถุม (4.58) สตูล (3.31) และระนอง (2.85) ซึ่งเมื่อเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี พ.ศ.2525 ปรากฏว่ามีเพียงจังหวัดระนองกับจังหวัดพังงาเท่านั้นที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ลดลง (ดูตาราง 3.9)

3.1.2.2 การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวม

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในช่วงปี พ.ศ.2524-2530 ภาคนี้มีมูลค่าการผลิตรวมเพิ่มขึ้น 11,059.5 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 5.98 ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นอัตราการขยายตัวค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของประเทศที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.14 ต่อปี สาขการผลิตที่มีการขยายตัวสูงได้แก่ สาขาการไฟฟ้าและประปา สาขานาการและประกันภัย และสาขาการแปรรูปผลผลิตการเกษตร โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.82, 14.39 และ 12.15 ต่อปี ตามลำดับ สาขาที่มีการขยายตัวรองลงมา ได้แก่ สาขาบุคคลิคว สาขาการบริการ สาขาการคมนาคมขนส่งและสาขากสิกรรม มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 10.49, 10.41, 10.26 และร้อยละ 8.12 ตามลำดับ และสาขาที่มีอัตราการขยายตัวเป็นอันดับสามได้แก่ สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน สาขาที่อยู่อาศัย สาขาการก่อสร้าง และสาขาการค้าส่งและค้าปลีก โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.92, 5.98, 5.81 และ 5.21 ต่อปี ตามลำดับ (ตาราง 3.10)

ตารางที่ 3.9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดน่าน พ.ศ.2524 และ 2530 (ราคาคงที่ พ.ศ.2515)

หน่วย: พันบาท

จังหวัด	2524	%	2530	%	การเปลี่ยนแปลง	สัดส่วน	%	เฉลี่ยต่อปี
รวม	1,971,886	6.40	3,025,089	7.23	1,053,203	9.52	53.41	8.90
สุราษฎร์ธานี	3,378,092	10.97	5,310,789	12.69	1,932,697	17.48	57.21	9.54
นครศรีธรรมราช	4,243,057	13.77	6,087,722	14.54	1,844,665	16.68	43.47	7.25
ภูเก็ต	1,951,289	6.33	2,053,888	4.91	102,599	0.93	5.26	0.88
กระบี่	983,973	3.19	1,991,522	4.76	1,007,549	9.11	102.40	17.07
พังงา	2,778,608	9.02	2,239,705	5.35	(538,903)	(4.87)	(19.39)	(3.23)
ตรัง	2,184,742	7.09	2,699,921	6.45	515,179	4.66	23.58	3.93
พัทลุง	1,483,706	4.82	1,916,246	4.58	432,540	3.91	29.15	4.86
สงขลา	4,848,398	15.74	7,162,341	17.11	2,313,943	20.92	47.73	7.95
ยะลา	1,481,277	4.81	2,054,533	4.91	573,256	5.18	38.70	6.45
สตูล	836,414	2.72	1,386,625	3.31	550,211	4.98	65.78	10.96
ปัตตานี	1,453,621	4.72	2,053,672	4.91	600,051	5.43	41.28	6.88
นราธิวาส	1,843,304	5.98	2,685,553	6.42	842,249	7.62	45.69	7.62
					0.00			
ระนอง	1,364,536	4.43	1,194,785	2.85	(169,751)	(1.53)	(12.44)	(2.07)
ภาคใต้	30,802,903	100.00	41,862,391	100.00	11,059,488	100.00	35.90	5.98

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.10 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ พ.ศ.2524 - 2530 ราคาคงที่ พ.ศ.2515

หน่วย: พันบาท

	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530
สาขาเกษตร	10,143,782	10,774,068	11,293,871	11,687,518	12,515,034	13,206,036	14,105,437
กสิกรรม	5,619,258	6,006,369	6,122,278	6,295,306	7,252,961	7,573,198	8,356,269
ปศุสัตว์	821,360	890,491	1,053,931	1,120,466	1,104,758	1,270,206	1,338,325
ประมง	1,467,797	1,632,266	1,698,496	1,614,865	1,688,245	1,771,857	1,678,462
ป่าไม้	1,221,829	1,160,036	1,321,581	1,422,573	1,088,834	1,096,560	1,126,176
บริการทางการเกษตร	142,723	131,426	103,143	112,676	146,082	106,776	100,570
แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร	870,815	953,480	994,442	1,121,632	1,234,154	1,387,439	1,505,635
สาขาเหมืองแร่และขุดหิน	2,356,975	2,095,517	1,835,030	2,027,300	1,819,343	1,781,292	1,888,703
สาขาอุตสาหกรรม	2,080,982	1,968,533	1,975,168	2,110,821	2,163,127	2,032,900	2,108,255
สาขาก่อสร้าง	1,324,605	1,330,924	1,391,162	1,732,415	1,742,661	1,818,821	1,786,439
สาขาไฟฟ้าและประปา	511,944	641,998	691,083	757,338	826,708	920,465	967,298
สาขาคมนาคมขนส่ง	1,759,584	1,885,179	1,919,280	2,407,152	2,454,566	2,649,924	2,843,039
สาขาการค้าส่งค้าปลีก	5,400,825	5,989,459	6,149,793	6,227,773	6,742,256	7,014,085	7,090,322
สาขารัฐมนตรี การประกันภัย	502,730	571,384	685,348	677,399	723,874	797,565	936,730
สาขาที่อยู่อาศัย	1,485,436	1,544,353	1,628,383	1,694,868	1,791,242	1,945,115	2,018,514
สาขาบริหารราชการแผ่นดิน	1,863,040	2,130,718	2,377,709	2,312,810	2,483,208	2,570,388	2,636,928
สาขาบริการ	3,373,000	3,726,484	4,160,247	4,435,407	4,721,052	5,116,117	5,480,726
นอกภาคเกษตร	20,659,121	21,884,549	22,813,203	24,383,283	25,468,037	26,646,672	27,756,954
ผลิตภัณฑ์ภาค	30,802,903	32,658,617	34,107,074	36,070,801	37,983,071	39,852,708	41,862,391

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในช่วงปี พ.ศ.2524-2530 มูลค่าการผลิตที่เพิ่มขึ้นในภาคนี้ ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช โดยมีสัดส่วนการเพิ่มร้อยละ 20.92, 17.48 และ 16.68 ของทั้งภาค ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็น 3 สาขาการผลิตหลัก ปรากฏว่าในช่วงปี พ.ศ.2524-2530 โครงสร้างการผลิตสาขาปศุกรรมและสาขาคหกรรมเพิ่มขึ้น โดยในสาขาปศุกรรมเพิ่มจากร้อยละ 32.93 เป็นร้อยละ 33.69 และในสาขาคหกรรมเพิ่มจากร้อยละ 46.70 เป็นร้อยละ 50.18 ส่วนในสาขาหัตถกรรมมีสัดส่วนการผลิตลดลงจากร้อยละ 20.37 เป็นร้อยละ 16.13

ในช่วงปี พ.ศ.2524-2530 มูลค่าการผลิตที่เพิ่มขึ้นในภาคนี้ ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช โดยมีสัดส่วนการเพิ่มร้อยละ 20.92, 17.48 และ 16.68 ของทั้งภาค ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็น 3 สาขา การผลิตหลักปรากฏว่าในช่วงปี พ.ศ.2524-2530 โครงสร้างการผลิตสาขาปศุกรรมมีสัดส่วนการผลิตลดลงจากร้อยละ 46.70 เป็นร้อยละ 50.18 ส่วนในสาขาหัตถกรรมมีสัดส่วนการผลิตลดลงจากร้อยละ 20.37 เป็นร้อยละ 16.13

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของแต่ละจังหวัดแล้วพบว่า จังหวัดกระบี่มีอัตราการขยายตัวมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาค โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 17.07 ต่อปี รองลงมาได้แก่ สตูล สุราษฎร์ธานี ชุมพร สงขลา นราธิวาส นครศรีธรรมราช บัณฑิตานี และยะลา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยสูงกว่าของภาคและประเทศ ขณะที่ภาคและประเทศมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียงเท่ากับร้อยละ 5.98 และ 6.14 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับจังหวัดอื่น ๆ มีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าภาคและประเทศทั้งสิ้น (ดูตาราง 3.9)

3.1.2.3 รายได้ประชากร

ในปี พ.ศ.2530 รายได้เฉลี่ยต่อคนของประชากรในเขตภาค ได้เท่ากับ 6,233 บาท/ปี ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อคนประชากรของประเทศในช่วงเวลาเดียวกันที่เท่ากับ 8,327 บาท/ปี เมื่อพิจารณาในรายจังหวัดพบว่าจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูงสุด คือ 13,538 บาท/ปี ส่วนจังหวัดที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่ำสุด คือ จังหวัดบัณฑิตานี มีรายได้เฉลี่ยเพียง 4,060 บาท/ปี

ตารางที่ 3.11 แสดงรายได้อุปโภคบริโภคของประชากรในจังหวัดภาคใต้ พ.ศ.2530

ราคาคงที่ พ.ศ.2515

จังหวัด	ประชากร	มูลค่าผลิตภัณฑ์	รายได้อ่อน
ภาคใต้	คน	พันบาท	บาท
ชุมพร	372,451	3,025,089	8,122
สุราษฎร์ธานี	699,805	5,310,789	7,589
นครศรีธรรมราช	1,376,926	6,087,722	4,421
ภูเก็ต	151,716	2,053,888	13,538
กระบี่	272,365	1,991,522	7,312
พังงา	202,067	2,239,705	11,084
ตรัง	484,148	2,699,921	5,577
พัทลุง	441,195	1,916,246	4,343
สงขลา	1,044,244	7,162,341	6,859
ยะลา	330,353	2,054,533	6,219
สตูล	207,599	1,386,625	6,679
ปัตตานี	505,877	2,053,672	4,060
นราธิวาส	523,167	2,685,553	5,133
ระนอง	104,524	1,194,785	11,431
ภาคใต้	6,716,437	41,862,391	6,233

- ที่มา : 1. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2. สผจ. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.1.2.4 การเงิน การธนาคาร

ในภาคใต้การระดมเงินออมและการให้สินเชื่อ เพื่อการลงทุนส่วนใหญ่มาจากธนาคารพาณิชย์แทบทั้งสิ้น โดยในปี พ.ศ.2531 ภาคใต้มีจำนวนสถาบันการเงินทั้งสิ้น 443 แห่ง เป็นสาขาธนาคารพาณิชย์จำนวน 253 สาขา ธนาคารออมสิน 76 สาขา ธนาคารเกษตรและสหกรณ์ 11 สาขา บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 75 แห่ง และสถานธนาบาลอีก 21 แห่ง จังหวัดที่มีจำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์มากที่สุดคือ จังหวัดสงขลา มีจำนวนทั้งสิ้น 46 สาขา รองลงมาได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวน 36 สาขา และอันดับ 3 คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 28 สาขา

ในปี พ.ศ.2531 ภาคใต้มียอดเงินฝากทั้งสิ้น 55,271.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2530 ร้อยละ 23.1 และมีปริมาณเงินให้สินเชื่อ 40,984.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2530 ร้อยละ 33.3 โดยมีสัดส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากร้อยละ 74.2 จากยอดเงินฝากที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดพบว่ามีอัตราการเพิ่มสูงใน 4 จังหวัดคือ จังหวัดสงขลา ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

ด้านการสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคใต้ ใน พ.ศ.2531 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2530 จำนวน 10,249.1 ล้านบาท อัตราการขยายตัวของการให้สินเชื่อมีแนวโน้มสูงขึ้น ถ้าเปรียบเทียบอัตราการเพิ่มจากยอดเงินให้สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดพบว่าจังหวัดที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงด้านสินเชื่อมากที่สุดคือ ภูเก็ต ตรังและนครศรีธรรมราช โดยมีการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 58.1, 46.4, 40.2 และ 34.1 ตามลำดับ (ดูตาราง 3.12)

จากโครงสร้างเศรษฐกิจระดับภาคของภาคใต้ซึ่งได้พิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวม รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร และปริมาณเงินฝากและเงินให้สินเชื่อพบว่าจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีบทบาททางเศรษฐกิจสูงและเด่นกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในภาค รองลงมาคือจังหวัดนครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี สำหรับจังหวัดระนอง

ตารางที่ 3.12 แสดงเงินฝาก สินเชื่อ ภาคฯ และจังหวัดระนอง พ.ศ.2524 - 2531

หน่วย : ล้านบาท

การเงิน-การคลัง	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
เงินฝาก	787.10	975.10	1,228.50	1,355.00	1,511.60	1,604.70	1,886.80	2,274.00
การเปลี่ยนแปลง		188.00	253.40	126.50	156.60	93.10	282.10	387.20
อัตราเพิ่ม		0.24	0.26	0.10	0.12	0.06	0.18	0.21
สินเชื่อ	302.00	393.60	520.20	627.60	622.30	588.00	644.20	740.00
การเปลี่ยนแปลง		91.60	126.60	107.40	(5.30)	(34.30)	56.20	95.80
อัตราเพิ่ม		0.30	0.32	0.21	(0.01)	(0.06)	0.10	0.15
สินเชื่อ/เงินฝาก	50.00	73.50	114.50	111.40	90.30	82.10	95.70	101.20
การเปลี่ยนแปลง		23.50	41.00	(3.10)	(21.10)	(8.20)	13.60	5.50
อัตราเพิ่ม		0.47	0.56	(0.03)	(0.19)	(0.09)	0.17	0.06
สินเชื่อ/เงินฝาก	38.37%	40.37%	42.34%	46.32%	41.17%	36.64%	34.14%	32.54%
สินเชื่อ/เงินฝาก	38.37%	40.37%	42.34%	46.32%	41.17%	36.64%	34.14%	32.54%
เงินฝากระนอง/ภาคฯ	4.47%	4.61%	4.58%	4.34%	4.25%	4.08%	4.20%	4.11%
สินเชื่อระนอง/ภาคฯ	2.51%	2.65%	2.55%	2.70%	2.50%	2.27%	2.10%	1.81%
ภาคฯ								
เงินฝาก	17,605.20	21,165.00	26,845.00	31,216.10	35,571.00	39,336.40	44,907.20	55,271.60
การเปลี่ยนแปลง		3,559.80	5,680.00	4,371.10	4,354.90	3,765.40	5,570.80	10,364.40
อัตราเพิ่ม		0.20	0.27	0.16	0.14	0.11	0.14	0.23
สินเชื่อ	12,011.20	14,877.80	20,366.30	23,281.80	24,912.70	25,933.50	30,735.00	40,984.10
การเปลี่ยนแปลง		2,866.60	5,488.50	2,915.50	1,630.90	1,020.80	4,801.50	10,249.10
อัตราเพิ่ม		0.24	0.37	0.14	0.07	0.04	0.19	0.33
สินเชื่อ/เงินฝาก	68.23%	70.29%	75.87%	74.58%	70.04%	65.93%	68.44%	74.15%

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคฯ

3.1.3 ลักษณะประชากร

3.1.3.1 ขนาดและการกระจายตัวประชากร

ใน พ.ศ.2530 ภาคใต้มีประชากรประมาณ 6,716,437 คน คิดเป็นร้อยละ 12.47 ของประชากรทั้งประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประชากรมากที่สุด 1,376,926 คน รองลงมาคือจังหวัดสงขลามีประชากร 1,044,244 คน อันดับสาม ได้แก่ สุราษฎร์ธานีมีประชากร 699,805 คน และจังหวัดที่มีประชากรน้อยที่สุดคือ จังหวัดระนองมีประชากร 104,524 คน (ดูตารางที่ 3.13)

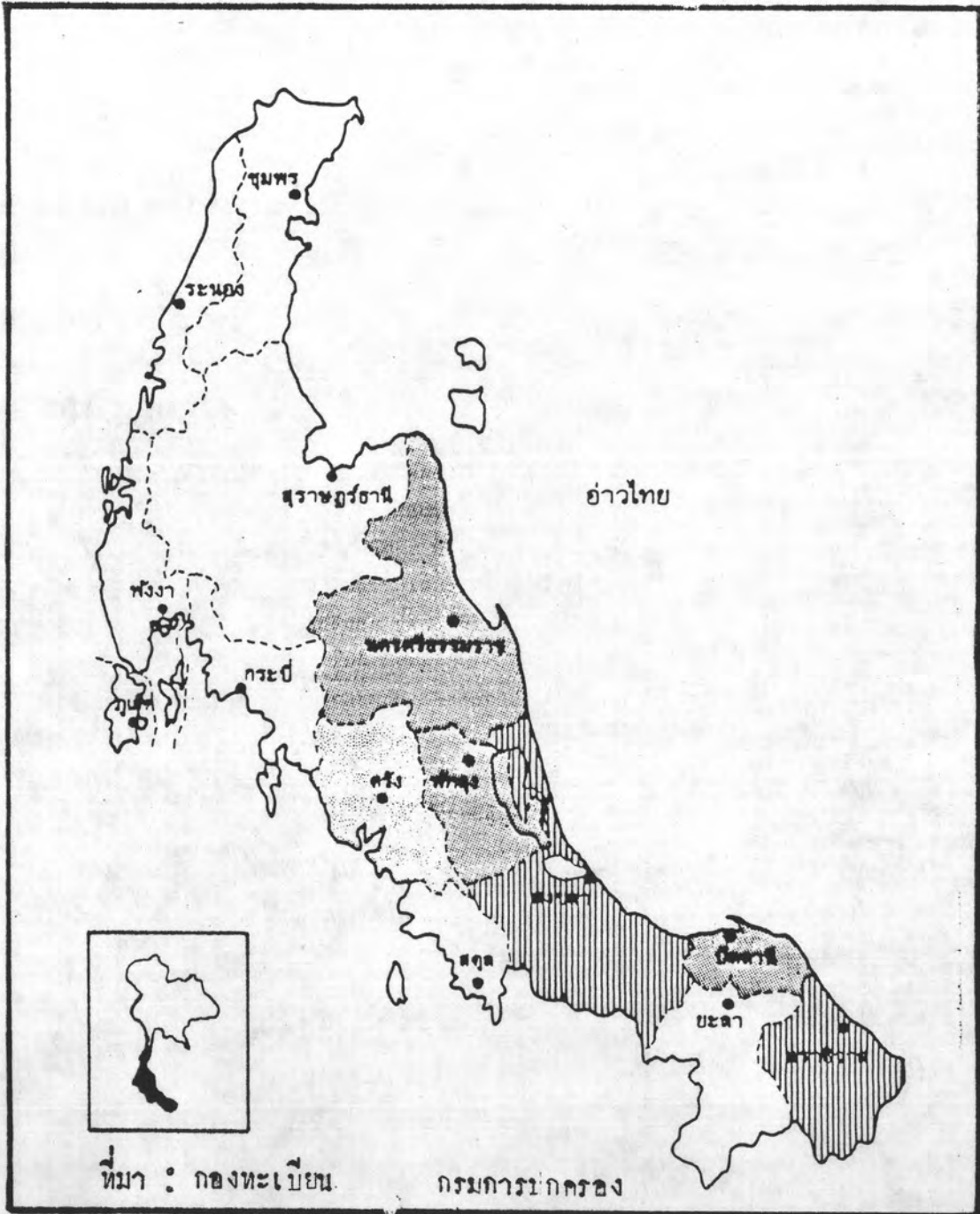
3.1.3.2 ความหนาแน่นประชากร

ความหนาแน่นของประชากรในภาคใต้ปี พ.ศ.2530 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 95 คน/ตร.กม. ซึ่งมีความหนาแน่นน้อยกว่าของประเทศซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 105 คน/ตร.กม. จังหวัดที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดคือ จังหวัดภูเก็ต มีความหนาแน่น 279 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ จังหวัดปัตตานี สงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง และนราธิวาส ซึ่งมีความหนาแน่นเฉลี่ย 261, 141, 139, 129 และ 117 คน/ตร.กม. ตามลำดับ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วมีความหนาแน่นประชากรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาค โดยจังหวัดที่มีความหนาแน่นเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จังหวัดระนอง (ดูตาราง 3.13)

ตารางที่ 3.13 แสดงจำนวนความหนาแน่นประชากรของจังหวัดในภาคใต้ พ.ศ.2530

จังหวัด	พื้นที่	ประชากร	ความหนาแน่น
ภาคใต้	ตร.กม.	คน	คน/ตร.กม.
ชุมพร	6,009.008	372,451	62
สุราษฎร์ธานี	12,891.469	699,805	54
นครศรีธรรมราช	9,942.502	1,376,926	138
ภูเก็ต	543.034	151,716	279
กระบี่	4,708.512	272,365	58
พังงา	4,170.895	202,067	48
ตรัง	4,917.519	484,148	98
พัทลุง	3,424.473	441,195	129
สงขลา	7,393.889	1,044,244	141
ยะลา	4,521.078	330,353	73
สตูล	2,478.977	207,599	84
ปัตตานี	1,940.356	505,877	261
นราธิวาส	4,475.430	523,167	117
รวมของ	3,298.045	104,524	32
ภาคใต้	70,715.187	6716437	95

- ที่มา : 1. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2. สผง. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แสดง. ความหนาแน่นประชากรภาคใต้		 0 20 40 กม.	
สัญลักษณ์		มากกว่า 121/ตร.กม.	มาตราส่วน ที่คเหนือ
		101-120/ตร.กม.	
		81-100/ตร.กม.	
แผนที่ 3.5		มากกว่า 80/ตร.กม.	

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

3.2 สภาพทั่วไปของจังหวัดระนอง

3.2.1 ความเป็นมาของจังหวัดระนองโดยสังเขป

ก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่ปรากฏหลักฐานเข้าใจว่าบริเวณดังกล่าวคงมีสภาพเป็นป่าดงรกคร้างว่างเปล่า ในสมัยอยุธยาเมืองระนองเป็นหัวเมืองเล็ก ๆ มีเจ้าเมืองปกครองขึ้นตรงต่อเมืองชุมพรอันเป็นเมืองชั้นตรี ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 ได้ปรากฏหลักฐานในพงศาวดารว่า เป็นเมืองที่ฝ่ายกทัพผ่านเข้าในศิเมืองชุมพรเท่านั้น

ในรัชกาลที่ 3 ราษฎรชื่อนายนอง ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงระนอง เป็นเจ้าเมืองคนแรกของเมืองระนอง เมื่อถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2397 รัชกาลที่ 4 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งหลวงรัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง) เป็นพระรัตนเศรษฐี นายอากรชาวจีนเจ้าภาษีผูกขาดอากรตีบูกเมืองตระ และเมืองระนองเป็นผู้สำเร็จราชการเมืองระนอง

เมื่อพม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษในปี พ.ศ. 2396 และอังกฤษได้จัดทำการปกครองหัวเมืองที่ได้ไปจากพม่าอย่างเข้มงวดกวดขัน และได้เข้ามาประชิดชายพระราชอาณาเขตทางทะเลตะวันตก ในเวลาต่อมา รัชกาลที่ 4 ทรงมีพระราชดำริว่าเมืองระนองเป็นเมืองตีบูก อยู่ชายฝั่งตะวันตกล่อแหลมเขตแดนใกล้กับอังกฤษเป็นสำคัญอยู่ จึงให้เมืองระนองและเมืองตระ (กระบุรี) ไปขึ้นกับเมืองระนองในคราวเดียวกันและเลื่อนพระรัตนเศรษฐี ขึ้นเป็นพระยารัตนเศรษฐี ผู้ว่าราชการเมืองระนอง

แม้ระนองเป็นเมืองห่างไกล แต่อดีตพระมหากษัตริย์ของกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มาประทับแรมถึงสามพระองค์ คือ รัชกาลที่ 5 คราวเสด็จเสวยมณฑลปักชำไค้ผ่านเมืองตระประทับแรมถึง 3 ราตรี ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2433 ได้ตั้งชื่อภูเขาพับหลาว่า "นิเวศน์คีรี" (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดระนอง) ตั้งชื่อพับหลาที่ประทับว่า "พระที่นั่งรัตนรัง"

สรรค" รวมทั้งตั้งชื่อถนนต่าง ๆ ว่าท่าเมือง เรืองราษฎร์ ซาติเฉลิม เติมพล ชลระอุลวัน กำลังทรัพย์ คับคที ทวีสินคำ ผาดาล และราษฎร์พาณิชย์ รัชกาลที่ 6 เสด็จเสด็จมณฑลพายัพได้ ผังตะวันตก ประทับแรมจังหวัดระนอง 2 ราตรี และในวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2460 ได้ พระราชทานพระแสงศัสตราให้กับจังหวัดระนอง รัชกาลที่ 7 เสด็จประพาสเมืองระนอง และ ประทับแรมจังหวัดระนอง 2 ราตรี เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2471 พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเยี่ยมราษฎรจังหวัดระนอง ครั้งแรกและประทับแรมจังหวัดระนองเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2502 ครั้นเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2502 ระนองก็มีฐานะเป็นหัวเมืองอิสระ ซึ่ง เรียกว่า จังหวัดระนอง ตั้งแต่นั้นมา

3.2.2 ลักษณะทางกายภาพ

3.2.2.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดระนอง เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ตอนบนด้าน ชายฝั่งตะวันตกของประเทศไทย (Upper Peninsula Thailand) ประมาณเส้นรุ้งที่ 9.18 - 10.47 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 98.15 - 97.57 องศาตะวันตก มีพื้นที่รวมกับ ประมาณ 3,426.60 ตร.กม. หรือประมาณ 2,141,625 ไร่ ซึ่งรวมถึงจำนวนพื้นที่เกาะใน ทะเลอันดามันที่ขึ้นอยู่ในเขตปกครองอีก 62 เกาะด้วย (อำเภอเมือง 44 เกาะ และอำเภอ กะเปอร์ 18 เกาะ) ความยาวของจังหวัดตั้งแต่เหนือสุดจดใต้สุด ประมาณ 169 กิโลเมตร ส่วนกว้างที่สุด ประมาณ 44 กิโลเมตร ส่วนแคบที่สุดอยู่ในเขตอำเภอกระบุรี มีความกว้าง 9 กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ตามทางหลวงหมายเลข 4 (ถนน เพชรเกษม) ประมาณ 564 กิโลเมตร จังหวัดระนองมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี และกิ่งอำเภอ
พะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเกาะสอง (วิคตอเรีย พอยท์) เขตทวาย
สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย และมหาสมุทรอินเดีย

3.2.2.2 เขตการปกครอง

จังหวัดระนอง แบ่งเขตการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 4 อำเภอ
คือ อำเภอเมืองระนอง อำเภอกระบุรี อำเภอละอุ่น อำเภอกะเปอร์ มีตำบลและหมู่บ้านตาม
พระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 อยู่ในเขตปกครองของอำเภอต่าง ๆ จำนวนรวม
กัน 26 ตำบล 141 หมู่บ้าน ส่วนการปกครองท้องถิ่นมีเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด
อย่างละ 1 แห่ง และสุขาภิบาล 5 แห่ง

ศูนย์กลางชุมชนในระดับเทศบาลของจังหวัดระนองมี 1 แห่ง
คือ เทศบาลเมืองระนอง มีพื้นที่ ประมาณ 2.084 ตร.กม. ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตำบล
เขาฉะนิเวศน์ ศูนย์กลางชุมชนในระดับสุขาภิบาล ซึ่งมีความสำคัญรองลงมาจากเทศบาลเมืองมี
อยู่ 5 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลหวาง สุขาภิบาลปากน้ำ สุขาภิบาลน้ำจืด สุขาภิบาลกะเปอร์ และ
สุขาภิบาลละอุ่น รวมพื้นที่เทศบาลและสุขาภิบาลทั้งจังหวัดเท่ากับ 11.784 ตร.กม. คิดเป็น
ร้อยละ 0.34 ของพื้นที่จังหวัด ส่วนพื้นที่อื่นนอกจากนี้ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 3,413.818
ตร.กม. หรือร้อยละ 99.66 ของพื้นที่จังหวัด จัดเป็นพื้นที่ชนบทภายใต้การปกครองท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ดูตารางที่ 3.14 และแผนที่ 3.6 ประกอบ)

3.2.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดระนองส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง
(Hill) สลับซับซ้อนมีป่าปกคลุมประมาณร้อยละ 54 ของพื้นที่จังหวัด มีสภาพเป็นลูกคลื่นลอนชัน
และลอนลาด (Rolling Plain) ประมาณร้อยละ 34 ของพื้นที่จังหวัด ส่วนอีกประมาณ

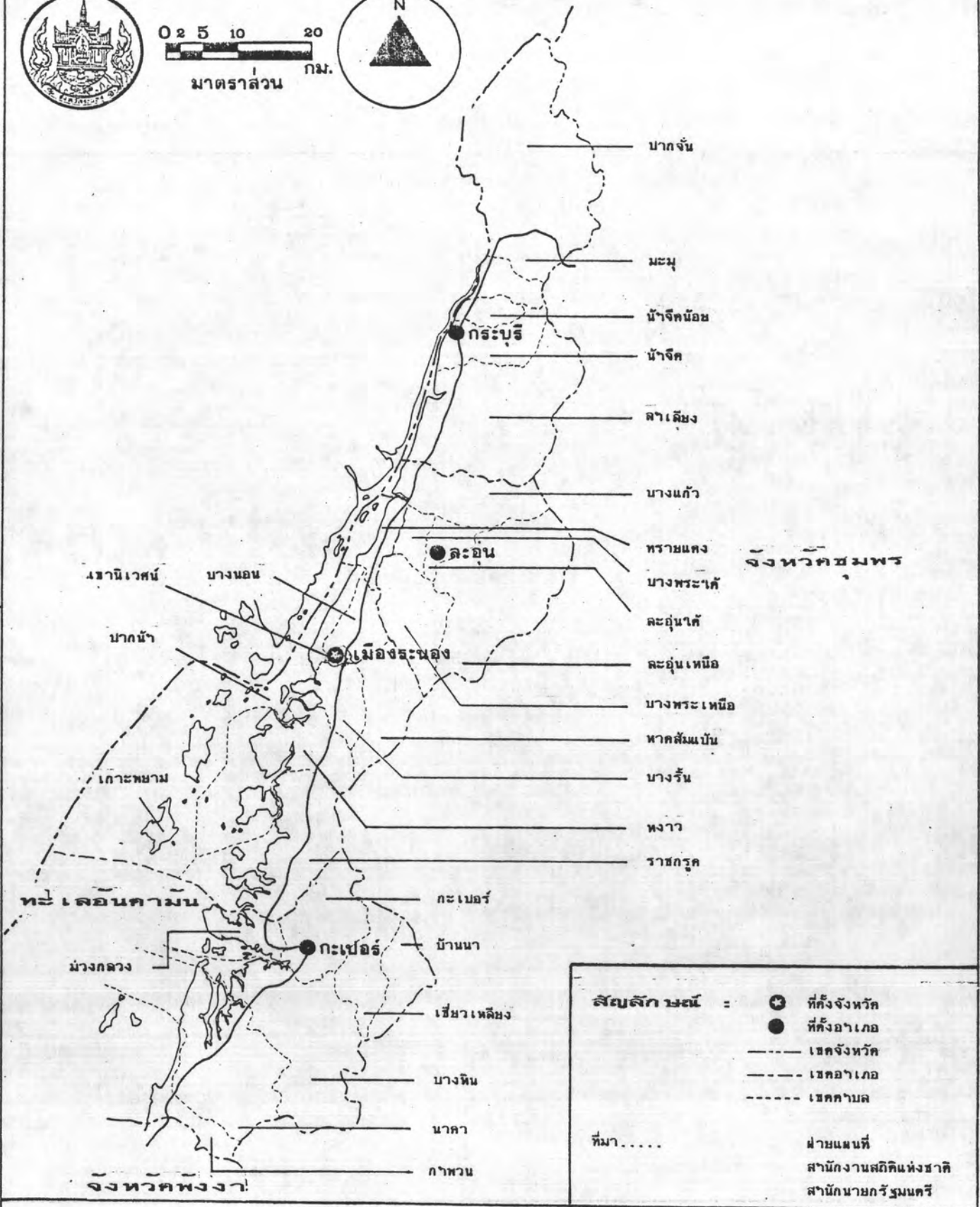
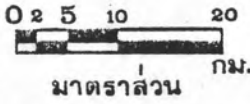
ตารางที่ 3.14 แสดงพื้นที่และเขตปกครองของจังหวัดระนอง

ชุมชน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน
จังหวัดระนอง	3,425.60	26	141
เมือง	11.78		
ชนบท	3,413.82		
อำเภอเมืองระนอง	699.13	9	34
เทศบาลเมืองระนอง	2.08		
สุขาภิบาลหวาว	1.84		
สุขาภิบาลปากน้ำ	1.92		
อำเภอกระบุรี	963.20	5	48
สุขาภิบาลน้ำจืด	4.80		
อำเภอกะเปอร์	733.25	7	35
สุขาภิบาลกะเปอร์	1.00		
อำเภอละอุ่น	1,030.02	5	24
สุขาภิบาลละอุ่น	0.14		

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง

แผนที่ 3.6 แสดง เขตปกครอง จังหวัดระนอง

ควมตราประจำจังหวัดระนอง

สัญลักษณ์ :

- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- เขตตำบล

ที่มา..... ฝ่ายแผนที่
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตร

การปักหมุดเมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการไร้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

ร้อยละ 14 ของพื้นที่จังหวัดเป็นที่ราบแคบ ๆ (Plain) ตามหุบเขาและบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน ลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวได้กระจายในพื้นที่จังหวัดดังนี้ คือ

ด้านทิศเหนือตอนบนและตอนล่าง สภาพพื้นที่เป็นป่า และภูเขาสูงชัน วางตัวแนวเหนือ - ใต้ขนานกับชายฝั่งทะเล สำหรับบริเวณที่สูงนี้เป็นพื้นที่ของทิวเขาคะนาวศรี เป็นแนวต่อเนื่องมาจากแนวเขาในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดและลอนชันอยู่บริเวณตอนกลาง ส่วนบริเวณใกล้แม่น้ำกระบุรี เป็นที่ราบลุ่มใช้ในการทำนา

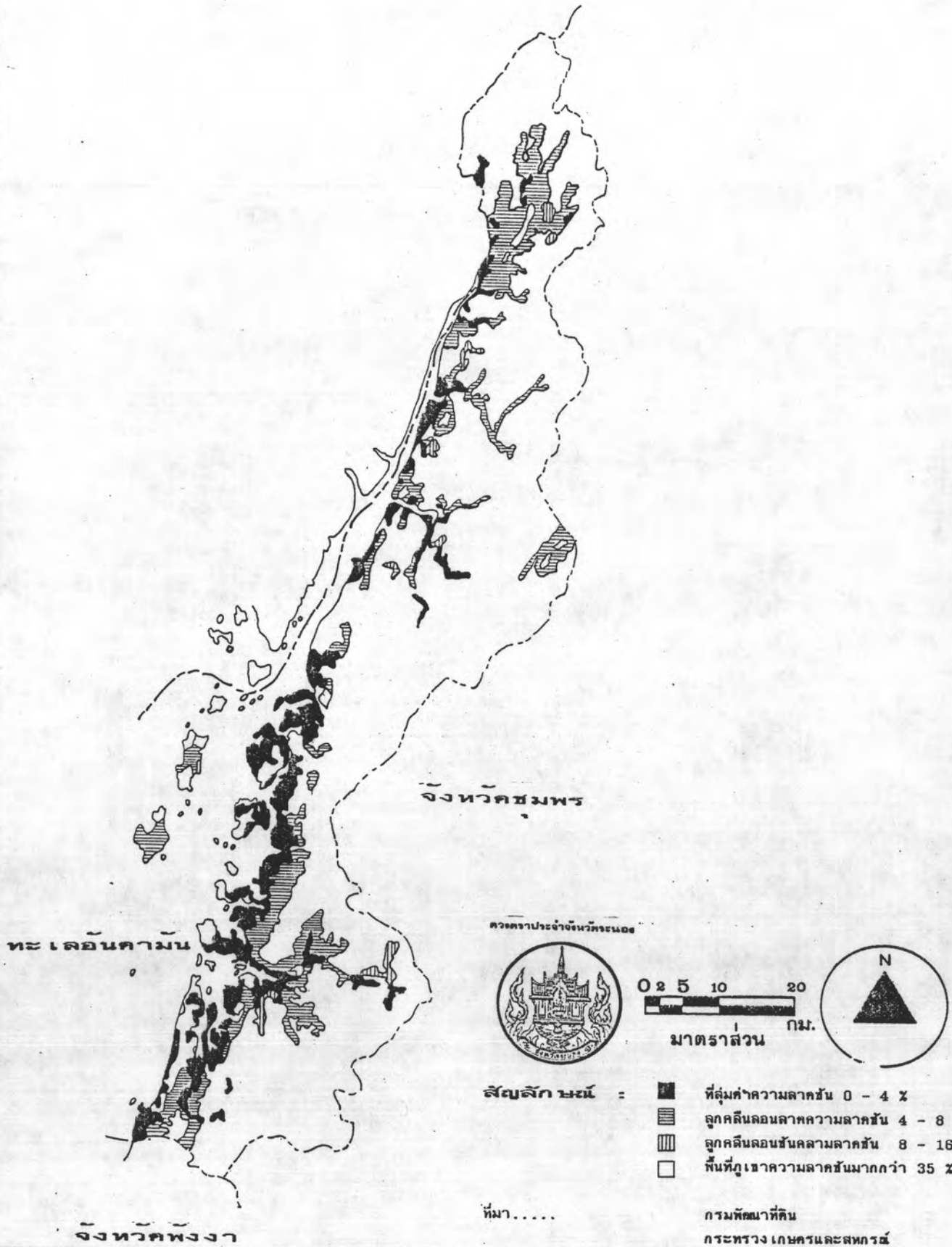
ด้านทิศใต้ เป็นเนินป่าและภูเขาสูงที่ต่อเนื่องมาจากทิศเหนือ และด้านตะวันออกของจังหวัด โดยมีภูเขาสูงสุดในเขตจังหวัดระนอง ได้แก่ ภูเขาพ่อตาแดง สูงประมาณ 1,700 ฟุตจากระดับน้ำทะเล

ด้านทิศตะวันออก เป็นภูเขาสูงชันมีสภาพเป็นป่าดิบดงพื้นที่มาเกือบสุดถึงด้านตะวันตกของจังหวัด มีที่ราบถึงลูกคลื่นลอนชันแทรกอยู่เป็นแนวยาวแคบ ๆ ตามบริเวณหุบเขา

ด้านทิศตะวันตก เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนชันขนานไปกับชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยมีความลาดชันจากด้านตะวันออกไปตะวันตก บริเวณชายฝั่งทะเลส่วนใหญ่มีสภาพเป็นป่าเลน และมีหาดทรายบ้างแต่ไม่มากนัก มีเกาะแก่งอยู่ในทะเลอันดามันหลายเกาะ แต่เกาะที่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในด้านกสิกรรม และมีประชาชนอาศัยอยู่มีเพียง เกาะใหญ่ 2-3 เกาะ เช่น เกาะพะงัน เกาะช้าง เกาะสินไห เป็นต้น

จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวของจังหวัดระนองจะเห็นว่า ประกอบด้วยที่สูงเป็นส่วนใหญ่ คือ ประมาณร้อยละ 86 คงเหลือที่ราบเพียงร้อยละ 14 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งบางส่วนก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อีก เนื่องจากเป็นที่ลุ่มค้ำน้ำทะเลท่วมถึง ฉะนั้นจึงเหลือพื้นที่ราบที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกน้อยมาก (ดูแผนที่ 3.7 ประกอบ)

แผนที่ 3.7 แสดงภูมิประเทศ จังหวัดระนอง

การปักหมุดเมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

3.2.2.4 ภูมิอากาศ

จากการจำแนกประเภทอากาศของเคิเปน (Koppen's classification) จังหวัดระนองมีภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical monsoon climate "Am") คือ อากาศร้อนในฤดูฝนมีฝนมรสุมตกหนักมาก ภัยได้รับฝนมากจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมีช่วงระยะเวลาที่ฝนน้อยกว่า 60 มิลลิเมตร ติดต่อกันถึง 4 เดือน ดังนั้นระนองจึงได้ชื่อว่าเมืองฝนเบคแคคส์ แต่อย่างไรก็ตามปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปีก็ยังคงสูงเป็นอันดับสองรองจากอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

จังหวัดระนองอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกซึ่งมีภูมิอากาศแตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย (รวมทั้งภาคใต้ฝั่งตะวันออกด้วย) ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอิทธิพลของทิศทางลม และปริมาณน้ำฝนทำให้สามารถแบ่งฤดูกาลในจังหวัดระนองออกเป็น 2 ฤดู คือ

ฤดูฝน จากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ประมาณเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม ทำให้จังหวัดระนองมีฝนตกชุก 6 เดือนติดต่อกันมีปริมาณน้ำฝนตั้งแต่ 385 มิลลิเมตร ถึง 801 มิลลิเมตร นอกจากนี้ยังมีฝนในเดือนเมษายน และเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นระยะที่กำลังเริ่มเปลี่ยนฤดูจะมีปริมาณน้ำฝนมากกว่า 140 มิลลิเมตร ซึ่งถ้าจะนับรวมเข้าเป็นฤดูฝนด้วยแล้ว จะทำให้จังหวัดระนองมีระยะเวลาที่เป็นฤดูฝนถึง 8 เดือน เริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนเมษายน ถึง เดือนพฤษภาคม

ฤดูร้อน เป็นช่วงที่อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านจังหวัดตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนเมษายน ในช่วงนี้ฝนตกน้อยมาก

จากสถิติอากาศของจังหวัดระนอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494-พ.ศ. 2528 พบว่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณปีละ 4,209 มิลลิเมตร ในช่วงฤดูฝนในเดือนเมษายน ถึง เดือนพฤษภาคม มีปริมาณน้ำฝนตั้งแต่ 154-801 มิลลิเมตร โดยปริมาณฝนจะตกมากระหว่าง

เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนประมาณ 385-801 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในเดือนสิงหาคม 801 มิลลิเมตร และน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ 13 มิลลิเมตร

สำหรับอุณหภูมิของจังหวัดระนอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2494 - พ.ศ.2528 พบว่าโดยทั่วไปแล้วอุณหภูมิภายในจังหวัดระนองไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ตั้งแต่ 25.7 - 28.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 25.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดสุดในเดือนเมษายน 28.4 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม 25.7 องศาเซลเซียส โดยมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 82.4 ในช่วงฤดูร้อนตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน ความชื้นสัมพัทธ์ประมาณร้อยละ 73.6 - 78.6 และในฤดูฝนความชื้นสัมพัทธ์จะสูงสุดในเดือนกันยายน ร้อยละ 88.8 และต่ำสุดในเดือนมีนาคม ร้อยละ 73.6

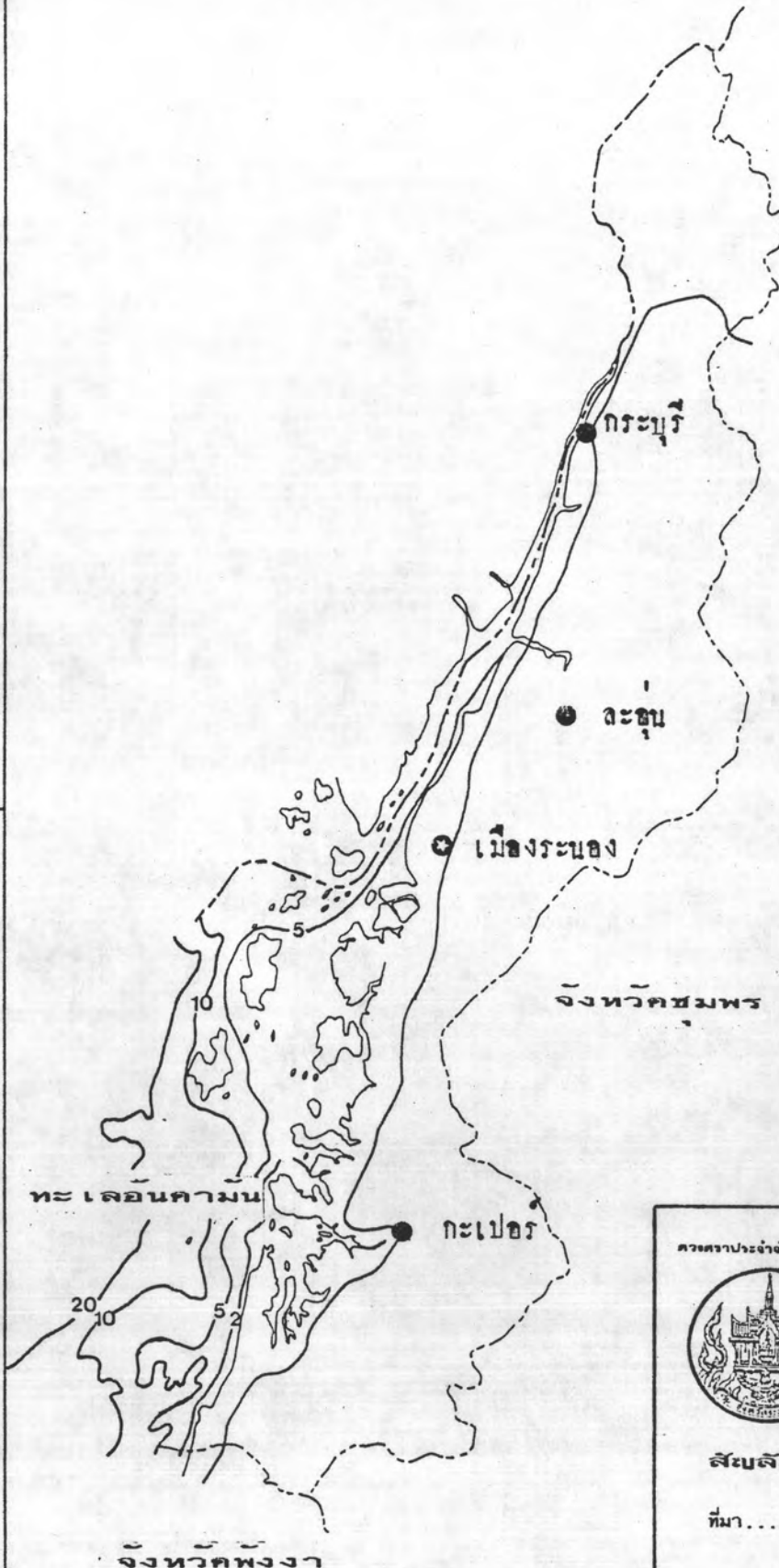
3.2.2.5 ลักษณะพื้นที่ชายฝั่งทะเล

พื้นที่ชายฝั่งทะเล ใต้แก่ พื้นที่ตั้งแต่แนวชายฝั่งทะเล (Shoreline) ลงไปในทะเล ประมาณ 8 กม. ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1,377 ตร.กม. และลักษณะที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

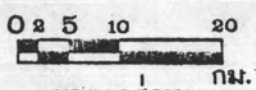
1) แนวชายฝั่งทะเล แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง ช่วงแรกคือทะเลอันดามัน นับตั้งแต่เขตอ่าวจังหวัดพังงา จนถึงเกาะคนที่ อ.เมือง จ.ระนอง ยาวประมาณ 93 กม. แนวชายฝั่งทะเลช่วงนี้มีลักษณะโค้งเว้าบริเวณปากคลองและปากแม่น้ำหลายแห่งด้วยกัน เช่น ปากแม่น้ำกะเปอร์ ปากคลองบางรีน และปากคลองหงาว และเกาะมะกระกระจายอยู่ตลอดแนวชายฝั่ง และเกือบตลอดชายฝั่งปกคลุมไปด้วยป่าชายเลน ช่วงที่สองนับตั้งแต่เกาะคนที่ จนถึงบ้านสองพี่น้อง อ.กระบุรี เป็นช่วงชายฝั่งแม่น้ำกระบุรี ยาวประมาณ 58 กม. ชายฝั่งช่วงนี้ค่อนข้างราบเรียบ และปกคลุมด้วยป่าชายเลนเช่นกัน

2) ลักษณะผิวพื้นทะเล บริเวณชายฝั่งทะเลจังหวัดระนองค่อนข้างราบเรียบโดยมีอัตราความลาดชัน 1:1100 และความลึกทะเลสูงสุดในระยะห่างจาก

แผนที่ 3.8 แสดงความลึกชั้นของพื้นทะเล

ตราประจำจังหวัดระนอง

มาตราส่วน กม.

สัญลักษณ์ : —5— ความลึกของทะเลเป็นเมตร
ที่มา..... กรมแผนที่ทหาร
กระทรวงกลาโหม

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการค้าที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

ชายฝั่ง 8 กม. ประมาณ 20 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ส่วนตะกอนที่ปกคลุมผิวพื้นทะเลส่วนนี้ประกอบด้วยทรายและโคลน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตะกอนที่พัดพาจากการทำเหมืองแร่บนฝั่ง และแผ่กระจายไปทั่วพื้นที่ชายฝั่งทะเล

จากลักษณะของผิวทะเลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ชายฝั่งทะเลระนอง ไม่เหมาะสมสำหรับการก่อสร้างท่าเรือขนาดใหญ่ เนื่องจากชายฝั่งทะเลมีความลาดชันน้อย และมีเกาะแก่งมากมายเป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือและทำให้ชายฝั่งมีความคืบเซินมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังชี้ได้อีกว่าชายฝั่งทะเลของจังหวัดระนองบางบริเวณไม่เหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เนื่องจากผิวพื้นทะเลไม่ได้ปกคลุมด้วยโคลน

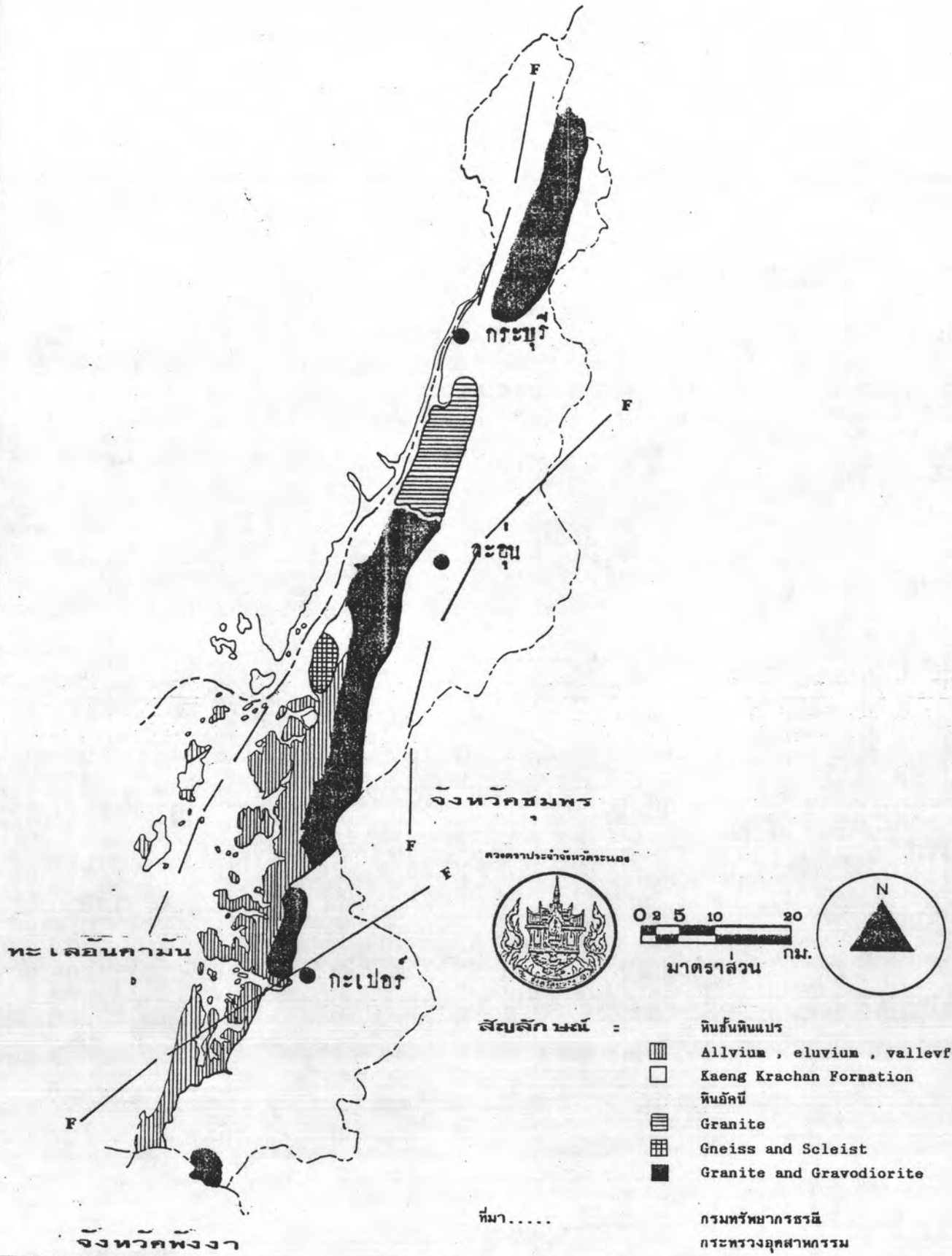
3.2.2.6 ลักษณะทางธรณีวิทยาและธรณีสัณฐาน

ลักษณะทางธรณีวิทยาภายในจังหวัดระนอง ประกอบด้วย หิน 2 ประเภท ประเภทแรก คือ หินอัคนี (Igneous rocks) ประกอบด้วย หินแกรนิต และแกรนไดออไรท์ (granite and granodiorite) ซึ่งเกิดในยุค Cretace พบหินประเภทนี้บริเวณภูเขาด้านตะวันออกของถนนเพชรเกษม มาตั้งแต่ อ.กะเปอร์ จนถึงคลองละอุ่น และห้วยอมเล็ก ๆ ในเขต อ.กระบุรี หินแกรนิต เกิดในยุค Carboniferous พบทั้งสองฟากของถนนเพชรเกษม ตั้งแต่ตอนเหนือของคลองละอุ่น จนถึง อ.กระบุรี หินทั้งสองประเภทนี้เป็นต้นกำเนิดของแร่ดีบุก และประเภทสุดท้ายของหินอัคนี คือ หินนิลและชีส (Gneiss and Shist) เกิดในยุค Pre-permian พบบริเวณเขาปากน้ำในเขต อ.เมืองระนอง

หินประเภทที่สอง ได้แก่ หินชั้นและหินแปร (Sedimentary and Matamorphic rocks)

หินตะกอนใหม่ (Alluvium) เกิดในยุค Quarternary จนถึงปัจจุบัน (Recent) ลักษณะของหินประเภทนี้เป็นตะกอนลุ่มน้ำ และตะกอนบริเวณชายฝั่งทะเล

แผนที่ 3.9 แสดงธรณีวิทยา จังหวัดระนอง

การปักหมุดและผลกระทบ
ต่อการราชที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

หินชุดแก่งกระจาน (KAENG Drachan Formation) เกิดในยุคน Carboniferous Devonian และ Silurian ลักษณะหินชุดนี้เป็นตะกอน (Siltstone) และหินปูนปะปน หินนี้ปกคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดบริเวณภูเขาทางด้านตะวันออกของจังหวัด

หินชุดราชบุรี (Ratburi formation) เกิดในยุคน Carboniferous และ Permian ลักษณะหินชุดนี้เป็นหินปูนสีเหลือง แทรกสลับด้วยหินดินดาน หินทราย และหินโคลน (mudstone) พบหินชุดนี้ทางด้านตะวันออกของ อ.ละอุ่น

ส่วนลักษณะการเปลี่ยนแปลงด้านธรณีสังเคราะห์พบว่า หินชั้นของชุดหินแก่งกระจานที่พบอยู่ทั่วไปนั้น ถูกหินแกรนิตแทรกคั่นอยู่ภายใต้ ทำให้เกิดแนวหรือทิวเขาสูงของหินชั้น ซึ่งบางช่วงของทิวเขาเกิดการกั้มการเป็นผลให้หินแกรนิตผลชันขึ้นให้เห็นบางส่วน ฐานหินแกรนิตดังกล่าวจะมีฐานแผ่กว้างด้านล่างเป็นลักษณะ Batholith ซึ่งการคั่นตัวของหินเหล่านี้ ก่อให้เกิดรอยเลื่อน (fault) ขนาดใหญ่ผ่านจังหวัดระนองอยู่ 4 แนวด้วยกัน แนวแรกผ่าน อ.กะเปอร์ ในทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ แนวที่สองผ่านแม่น้ำกระบุรี แนวที่สามและสี่ ผ่าน อ.ละอุ่น และแนวภูเขาทางด้านตะวันออกของจังหวัด จากลักษณะทางธรณีวิทยาดังกล่าว สามารถบ่งชี้แหล่งแร่ดีบุก โดยเฉพาะบริเวณเชิงเขาของหินแกรนิต และแกรนิตโอไรท์ นับตั้งแต่ อ.กะเปอร์ จนถึงคลองละอุ่น และพื้นที่ส่วนนี้เป็นแหล่งทำเหมืองแร่ดีบุกในปัจจุบันของจังหวัดระนอง (ดูแผนที่ 3.8)

3.2.2.7 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ดิน

ลักษณะของดินที่พบในจังหวัดระนอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะทางธรณีวิทยา และธรณีสังเคราะห์ที่เป็นลักษณะ เฉพาะของจังหวัด ตลอดจนการนำ

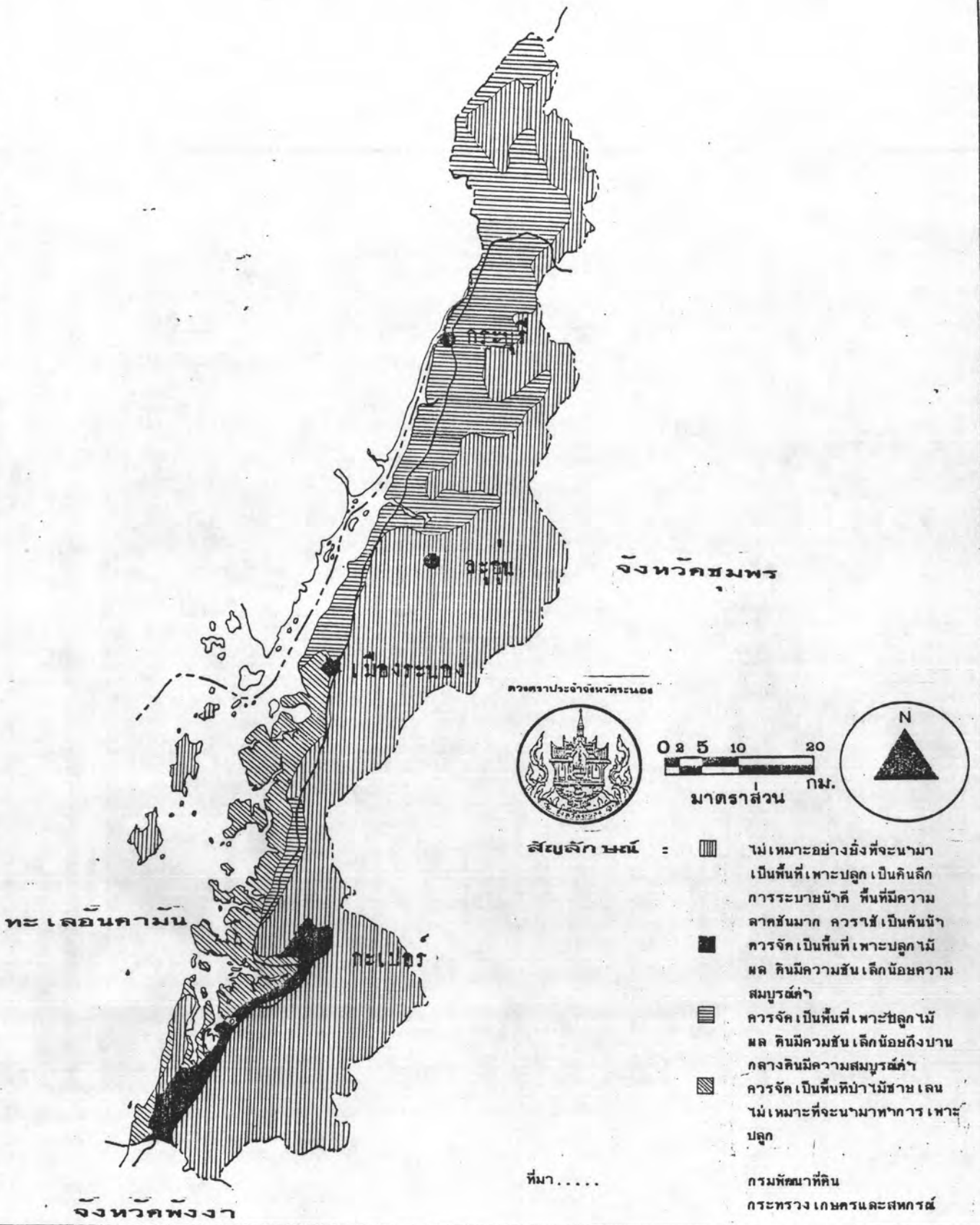
ประจักษ์ชนิดดินของมนุษย์ โดยเฉพาะการทำเหมืองแร่ตึบ กังนั้นประเภทของดินที่เด่น จึงมีอยู่ 4 ประเภท คือ

ดินที่ลาดเชิงซ้อน (Slope Complex) เป็นดินที่พบตามภูเขาและเทือกเขาสูง โดยมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 30 ลักษณะดินเป็นดินค้ำมีเศษหินปะปนมาก ดินชนิดนี้จึงไม่เหมาะต่อการเกษตรกรรม จึงควรให้เป็นป่าไม้จังหวัดระนองมีดินชนิดนี้ถึงร้อยละ 69.7 หรือประมาณ 1,491,849 ไร่ ซึ่งก่อนที่รัฐบาลจะมีคำสั่งปิดป่าพื้นที่ของดินชนิดนี้ต้องพบกับปัญหาการบุกรุกของราษฎรในการทำไร่เลื่อนลอยอันยังผลต่อการทำลายต้นน้ำลำธาร ความธรรมชาติและการเกิดกษัยการของดินอีกด้วย

ดินที่เกิดจากหน่วยผสมของตะกอนจากทะเล (Estuarine Complex) เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเล พื้นที่ที่พบเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำขัง โดยน้ำทะเลท่วมถึงทุกปี ลักษณะของดินเป็นดินลึกลับมาก การระบายน้ำเลาถึงเลวมมาก ชนิดของดินมีลักษณะปะปนกันอยู่หลายชนิดสลับกันจนไม่สามารถแยกขอบเขตได้ เนื้อดินมีตั้งแต่ดินร่วนปนทรายจนถึงดินเหนียว และมักพบเศษพืชเน่าเปื่อยผุพังปะปนอยู่ ดินมีความเค็มมากไม่เหมาะต่อการเพาะปลูกใด ๆ ยกเว้นให้เป็นป่าชายเลน จำนวนพื้นที่ของดินชนิดนี้ครอบคลุมร้อยละ 9.24 หรือประมาณ 197,828 ไร่ ของพื้นที่จังหวัด

ดินหน่วยไม่สัมพันธ์ของดินชุดกระบี่ ดินชุดคลองชาก และดินคล้ายดินชุดกระบี่ แต่มีศิลาแลงในชั้นล่างประเภทที่พบหินพื้นภายในความลึก 100 - 150 เซนติเมตร (Drabi and Kolng Chak and Krabi, ironstone substratum, deep soil) ดินชุดนี้เป็นดิน 2 ชนิด พบปะปนในพื้นที่บริเวณเดียวกันเป็นดินที่เกิดจากการผุพังสลายตัวของหิน ดินคานเชิงเขาปะปนกับวัตถุค้ำของหินดินดาน หินฟิลลาไลต์ บนพื้นที่เหลือค้ำค้างจากการกัดกร่อน สภาพพื้นที่ที่พบเป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลอนชัน โดยมีความลาดชัน ร้อยละ 3 - 8 การระบายน้ำของดิน 2 ชนิด อยู่ในเกณฑ์ และมีอินทรีย์วัตถุปะปนอยู่สูง ข้อแตกต่างของดินทั้งสองคือ ดินชุดกระบี่จะเป็นดินลึกถึงลึกมาก แต่ดินชุดคลองชาก เป็นดินค้ำ และมัก

แผนที่ 3.10 แสดงพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเกษตร

การปักเหมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดฉะเชิงเทรา

พบแร่ควอตซ์ในแนว ภายใต้อายุ 100 - 150 เซนติเมตร จังหวัดระนองมีหินชุกชุมอยู่ร้อยละ 2.9 หรือประมาณ 61,019 ไร่

ดินเหมืองแร่ดีบุก (Tin Mine) เป็นพื้นที่เหมืองแร่หรือผ่านการทำเหมืองแร่มาก่อน บริเวณที่พบมักมีกองกรวด หิน ดิน ทราย และขุมเหมืองอยู่ปะปนกัน พื้นที่ดังกล่าวจึงไม่เหมาะสำหรับการใช้ประโยชน์อันใดนัก ทั้งจังหวัดมีพื้นที่นี้อยู่ร้อยละ 1.4 หรือ 28,332 ไร่

ดินทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวนี้ซึ่งมีรวมกันถึงร้อยละ 83 ที่เหลืออยู่อีกประมาณร้อยละ 16.9 หรือประมาณ 360,972 ไร่ เป็นดินชุกต่าง ๆ ที่มีการกระจายกระจาย โดยมีสัดส่วนอยู่ประมาณร้อยละ 1 หรือน้อยกว่าต่อหนึ่งชุกดินซึ่งจะแบ่งออกสู่ถึง (ดูแผนที่ 3.9 ประกอบ)

2) น้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดระนองแบ่งออกเป็น

1. แหล่งน้ำจากอากาศ ได้แก่ ฝน ซึ่งมีปริมาณฝนเฉลี่ยมากกว่า 4,000 มิลลิเมตรต่อปี นับเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดในการเพาะปลูกของจังหวัด

2. แหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญในจังหวัดระนอง ได้แก่ แม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ของลำน้ำเหล่านี้ จะมีลักษณะเป็นทางน้ำสายสั้น ๆ เกิดจากเทือกเขาทางด้านทิศตะวันออกไหลลงสู่ทะเลอันดามัน ด้านทิศตะวันตก ลำน้ำที่สำคัญได้แก่

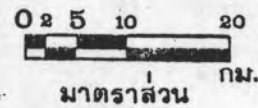
แม่น้ำกระบุรี เป็นแม่น้ำกั้นเขตแดนระหว่างไทย กับ สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ไหลจากทางทิศเหนือลงใต้ ต้นกำเนิดเกิดจากภูเขา

แผนที่ 3.11 แสดงระบบลุ่มน้ำ จังหวัดระนอง

- คลองตะ 1
- คลองรังแคน 2
- คลองน้ำขาว 3
- คลองจัน 4
- แม่น้ำกระบือ 5
- คลองหลัก 6
- คลองทุ่งข่า 7
- คลองสวะ 8
- คลองกระบือ 9
- คลองบางใหญ่ 10
- คลองจิก 11
- แม่น้ำกระบือ 12
- คลองบางนอน 13
- คลองหาคส้มแบน 14
- คลองบางรีน 15
- คลองพรัง 16
- คลองห้วยลึก 17
- คลองราชกรูด 18
- คลองนกวาง 19
- คลองนกวางใต้ 20
- คลองห้วยเง 21
- คลองน้ำ 22
- คลองบางบุรี 23
- คลองกะเบอร์ 24
- คลองวังกุ่ม 25
- คลองซาคี 26
- คลองบางนอน 27
- คลองนาคา 28
- คลองลำเลียง 29
- คลองละฮุ่น 30

ตราประจำจังหวัดระนอง

สัญลักษณ์ : - - - - - เขตจังหวัด
 แม่น้ำ ลาคคลอง ลำธาร
 ที่มา..... ฝ่ายแผนที่ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
 ต่อการไว้ที่ดินและ เศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

คอนบน ค้านตะวันออก เช่น เขาคูน เขาจอมเท และลำน้ำสาขาเล็ก ๆ รวมเป็นแม่น้ำกระบือไหลลงสู่ทะเลอันดามัน ที่บริเวณตำบลปากน้ำ จังหวัดระนอง ยาวประมาณ 125 กิโลเมตร

นอกจากนี้ก็มีลำคลองสายสั้น ๆ หลายสาย เช่น คลองกระบือ คลองลำเสียง คลองละอูน ไหลลงสู่แม่น้ำกระบือ คลองสมแป้น คลองบางริน คลองพริ้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ไหลจากตะวันออกลงทะเลอันดามันทางค้ำตะวันตก และคลองกะเปอร์ คลองนาคา คลองบางบอน คลองคำพวน ในเขตอำเภอกะเปอร์ไหลลงสู่ทะเลอันดามันทางค้ำทิศตะวันตก เป็นต้น (ดูแผนที่ 3.1.1 ประกอบ)

3. แหล่งน้ำตื้น ได้แก่ น้ำบาดาล ซึ่งทำการขุดเจาะเพื่อการอุปโภคและบริโภคเท่านั้น ไม่เพียงพอสำหรับค้ำเกษตรกร เนื่องจากปริมาณน้ำน้อย ไม่คุ้มค้ำกับการลงทุน

- การพัฒนาแหล่งน้ำ

ในจังหวัดระนองการพัฒนาแหล่งน้ำ ดำเนินการโดยกรมชลประทาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการชลประทานขนาดเล็กประเภทเหมืองฝ่าน และอ่างเก็บน้ำ เนื่องจากลักษณะของลำน้ำเป็นสายสั้น ๆ และปริมาณน้ำน้อย ประกอบกับสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน และมีที่ราบน้อย การใช้ประโยชน์ในค้ำเกษตรกรจากแหล่งน้ำมีน้อยมาก มักทำได้เฉพาะบริเวณแคบ ๆ ริมอ่างหรือใกล้เหมืองฝ่าน นอกจากนั้นก็เป็นชุมชนเมืองตื้นทุกเก่า ปรากฏการจัดกระจายทั่วไปในจังหวัด ฯลฯ ประมาณ 75 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 1,190 ไร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมืองมีชุมชนเมืองหนาแน่นกว่าที่แห่งอื่น ซึ่งบางแห่งกลางเป็นแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

พ.ศ.2516 จังหวัดระนองมีเนื้อที่ป่าไม้ 1,578,750 ไร่ หรือร้อยละ 76.59 ของเนื้อที่จังหวัดในปี พ.ศ.2528 มีป่าไม้อยู่เพียง 899,375 ไร่ หรือร้อยละ 32.69 ของเนื้อที่จังหวัด ซึ่งเฉลี่ยเป็นรายปี ประมาณปีละ 56,614 ไร่ หรือร้อยละ 2.75 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาจากการบุกรุกทำลายป่าในแต่ละช่วงปีรอบ 12 ปี (ดูตารางที่ 3.15ประกอบ) จะเห็นว่า การบุกรุกทำลายป่าลดลงเรื่อย ๆ โดยระหว่าง ปี พ.ศ.2516 - 2521 มีการบุกรุกทำลายป่าสูงมากโดยเฉลี่ยถึง 93,125 ไร่ หรือร้อยละ 4.52 ของพื้นที่จังหวัด ระหว่างปี 2521 - 2525 ป่าถูกบุกรุกเฉลี่ยปีละ 21,875 ไร่ หรือร้อยละ 1.80 ของเนื้อที่จังหวัด และระหว่างปี 2525 - 2528 ป่าถูกบุกรุกเฉลี่ยปีละ 21,875 ไร่ หรือร้อยละ 1.06 ของพื้นที่จังหวัด สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าคือความต้องการพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก การใช้พื้นที่ป่าเพื่อทำการเหมืองแร่ การทำนาถ้ำ การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย และสร้างถนน เป็นต้น นอกจากนี้บางบริเวณจึงเป็นป่าเสื่อมทรมห้วย ดังนั้น จึงได้มีการจัดสรร ให้อิทธิพลกินวนเขตป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) แก่ราษฎรจำนวน 7 ป่า จำนวน 926 ราย 1,135 แปลง คิดเป็นพื้นที่ 11,443 ไร่ หรือ 0.82 ของพื้นที่ป่าสงวนทั้งหมด

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

- ทรัพยากรป่าไม้จังหวัดระนอง ได้มีการใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

(1) การทำไม้ ก่อนที่จะมีคำสั่งของคณะรัฐมนตรีให้มีการปิดป่าทั่วประเทศ เมื่อต้นปี พ.ศ.2532 นั้น จังหวัดระนองมีการเปิดป่าให้เอกชนได้เข้าแปรรูปประกอบอาชีพทำไม้ โดยการทำสัมปทานทำไม้แก่ผู้ประกอบการในป่าโครงการไม้กระยาเส้นหรือป่าบก ซึ่งมีอายุสัมปทาน 30 ปี และป่าโครงการป่าชายเลน ซึ่งมีอายุสัมปทาน 15 ปี 35 โครงการ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 1,254,215 ไร่ เป็นสัมปทานป่าบก 7 โครงการ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 1,101,980 ไร่ และสัมปทานป่าชายเลน 28 โครงการ คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 152,235 ไร่ แต่เมื่อ พ.ศ.2530 ผู้รับสัมปทานทำผิดเงื่อนไขซึ่งได้ยกเลิกลง เหลือสัมปทานป่า

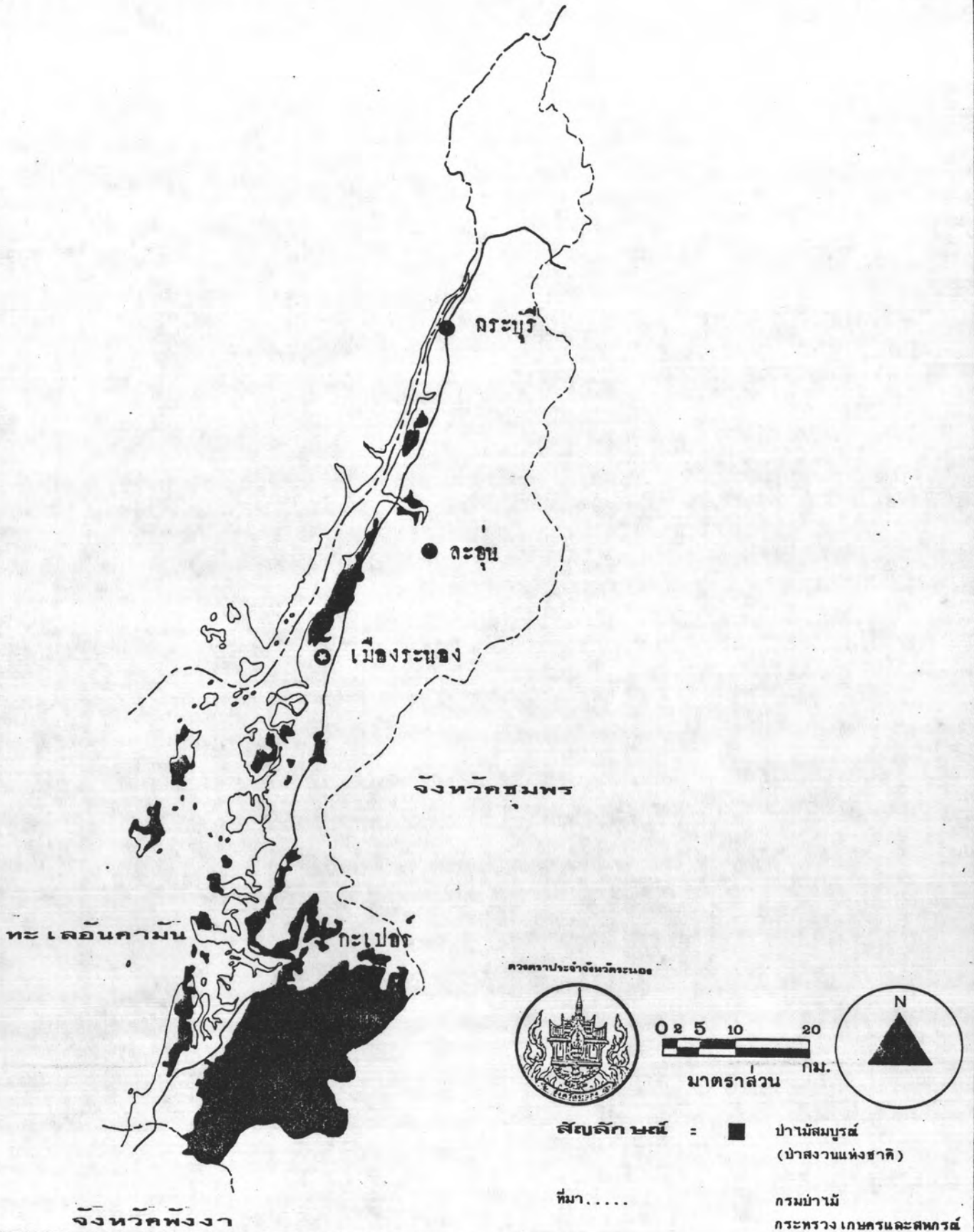
ตารางที่ 3.15 แสดงเนื้อที่ป่าไม้จากภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 1,2,3,4 และ 5

หน่วย : ไร่

ปี	เนื้อที่จังหวัด	เนื้อที่ป่าดาวเทียม		เนื้อที่ป่าไม้ลดลง		เนื้อที่ป่าลดลงเฉลี่ยต่อปี	
		ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
	2,061,278	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2516		1,578,750	76.59	0	0.00	0	0.00
2519		1,299,475	63.03	0	0.00	0	0.00
2521		1,113,125	54.00	0	0.00	0	0.00
2525		965,000	46.81	0	0.00	0	0.00
2528		899,375	43.63	0	0.00	0	0.00
2516 - 2519(3ปี)		0	0.00	279,375	13.56	93,125	4.52
2519 - 2521(2ปี)		0	0.00	186,250	9.03	93,135	4.52
2521 - 2525(4ปี)		0	0.00	148,125	7.19	37,031	1.80
2525 - 2528(3ปี)		0	0.00	65,625	3.18	21,875	1.06
2525 - 2528(12ปี)		0	0.00	678,375	32.96	56,614	2.75

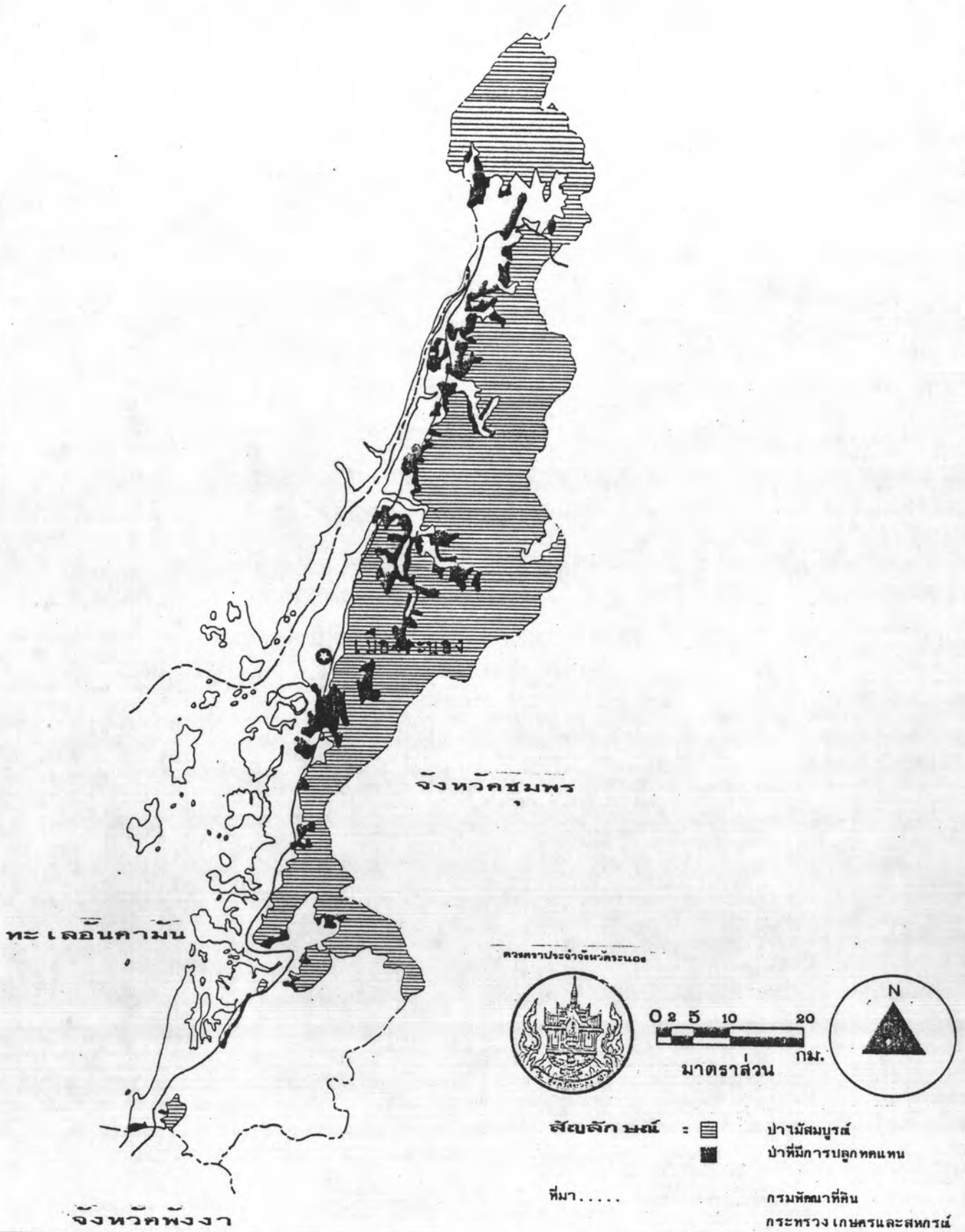
ที่มา : จากสถิติการป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ.2526 ฝ่ายสถิติป่าไม้ กองแผนงาน กรมป่าไม้

แผนที่ 3.12 แสดงป่าสงวนแห่งชาติ

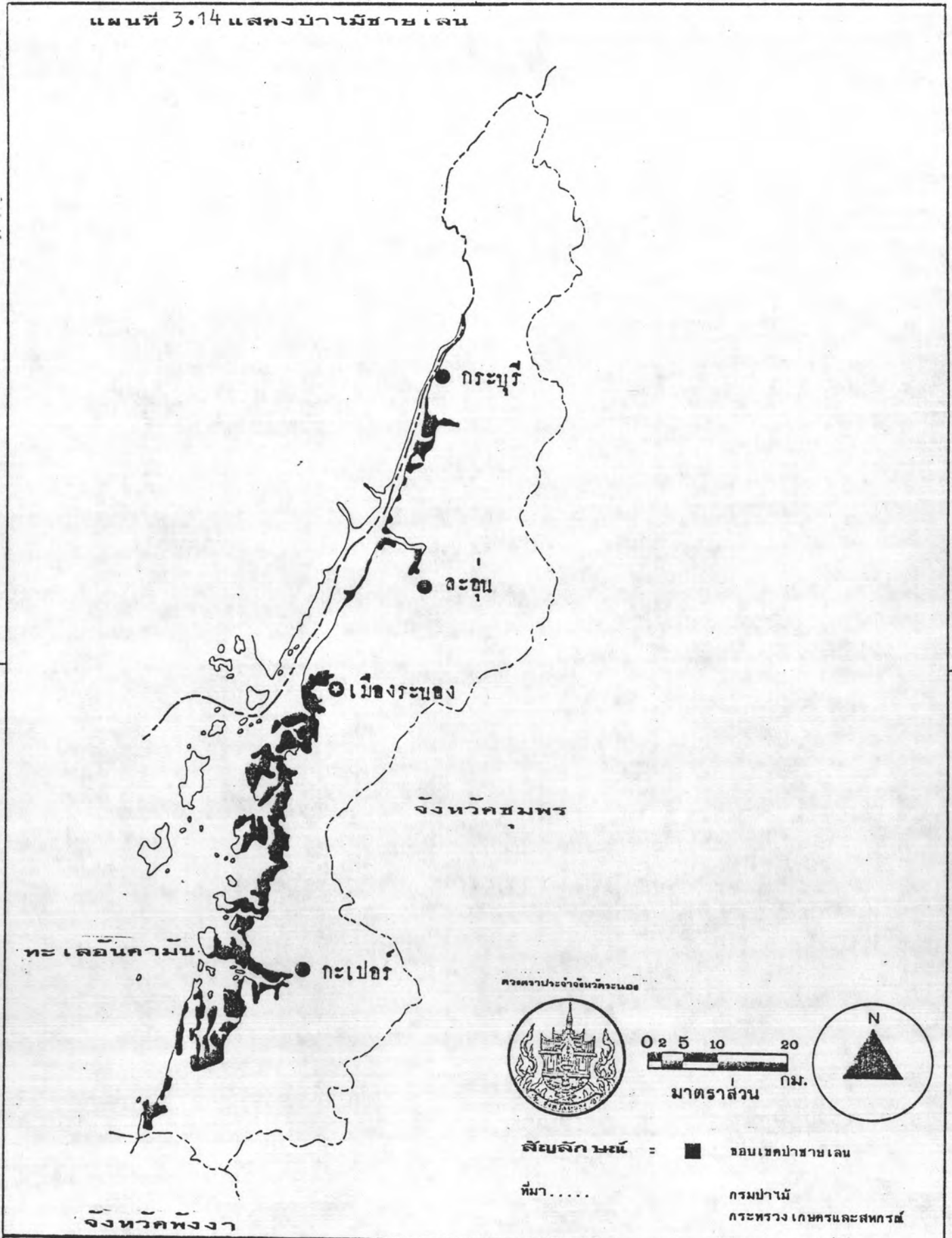
การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการอาศัยที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

แผนที่ 3.13 แสดงป่าบกนอก เขตสงวน

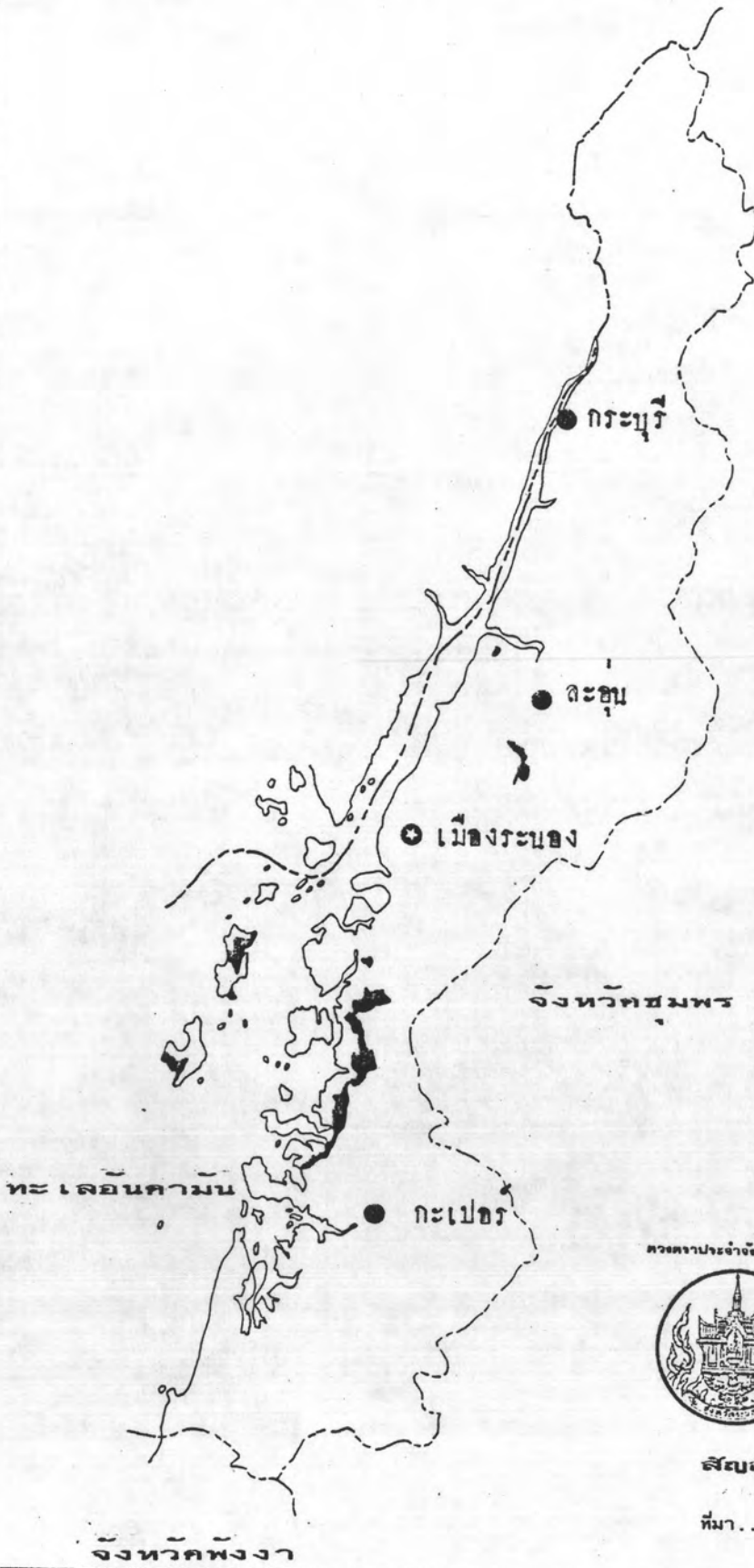
การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
ต่ออารยธรรมที่คืนและ เศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

แผนที่ 3.14 แสดงป่ามีชายเลน

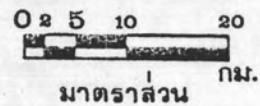

การปักหมุดและผลกระทบท่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

แผนที่ 3.15 แสดงป่าหมกสภาพ

หวงตราประจำจังหวัดระนอง

- สัญลักษณ์ : ■ ป่าไม้ที่หมดสภาพแล้ว
 กรมป่าไม้
 กระทั่ง เกษตรและสหกรณ์

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
 ต่อการใช้ที่ดินและ เศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

ชายเลน 26 โครงการคิดเป็นพื้นที่ 146,137 ไร่ (คูตารางที่ 3-16 และตารางที่ 3-17 ประกอบ) ซึ่งน้ำจากลิมปทานป่าชายเลนส่วนใหญ่ถูกนำมาทำเป็นน้ำพื้น และถ่าน ปัจจุบันมีเตาเผาถ่าน จำนวน 205 เตา และเตากลั่นไม้อุตสาหกรรมจำนวน 22 เตา

สำหรับผลผลิตจากป่าลิมปทานนั้น จากสถิติที่รวบรวมได้จาก สำนักงานป่าไม้จังหวัดระนอง ดังในตารางที่ จะเห็นว่า ผลผลิตจากป่าบกยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้นอีก เนื่องมาจากพื้นที่ลิมปทานที่เป็นแปลงคัดไม้บก - ไม้ท่อนเพื่อป้อนาให้แก่โรงเลื่อย เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในบางปีผลผลิตได้เกินจำนวนเป้าหมายที่ส่งออกนอกสาขาอื่น ๆ เพราะในขณะที่การส่งออกรวมของประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.50 แต่การส่งออกทรัพยากรแร่ลดลงถึง ร้อยละ 17.82

ตารางที่ 3.16 แสดงพื้นที่ลิมปทานป่าบกของจังหวัดระนอง พ.ศ. 2515 - 2545

โครงการป่าไม้กระยาเลย	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนที่ให้ทำไม้	ท้องที่
รณ.1	166,875	27,743	เมืองระนอง
รณ.2	148,812	13,798	เมืองระนอง
บางน้ำจืด มะมู ปากจัน	93,250	39,582	กระบุรี
ละอุ่น	148,125	28,032	ละอุ่น
ลำเลียง	171,750	28,361	กระบุรี
ปากจัน	203,293	13,434	กระบุรี
เล็ควาด	171,875	5,011	เมืองระนอง
รวม	1,103,980	155,961	

ที่มา : สำนักงานป่าไม้จังหวัดระนอง

หมายเหตุ : 1-6 บริษัทระนองทำไม้ จำกัด เป็นผู้รับลิมปทาน

7 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นผู้รับลิมปทาน

ตารางที่ 3.17 แสดงพื้นที่สัมปทานป่าชายเลนของจังหวัดระนอง

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนเตาเผาถ่าน	จำนวนเตากลั่นน้ำมัน
เมืองระนอง	81,627	120	0
กระบุรี	12,651	14	0
ละอุ่น	6,537	26	0
กะเปอร์	51,420	45	22
รวม	152,235	205	22

ที่มา : สำนักงานป่าไม้ จังหวัดระนอง

(2) การใช้พื้นที่ป่าไม้เพื่อการทำเหมืองแร่ ด้วยพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดระนองโดยส่วนใหญ่แล้วจะปกคลุมแหล่งแร่สำคัญ ๆ อันได้แก่ แร่ดีบุกในการนี้ได้มีการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าเพื่อการทำเหมืองแร่เป็นพื้นที่น้อย เช่น ใน พ.ศ. 2523 มีการขอใช้พื้นที่จำนวน 121 แปลง เนื้อที่ 10,217 ไร่ และจากบรรยายสรุปกิจการป่าไม้ใน พ.ศ. 2530 มีการขอใช้พื้นที่ จำนวน 275 แปลง เนื้อที่ 10,217 ไร่ โดยแยกเป็นอำเภอเมืองระนอง จำนวน 222 แปลง เนื้อที่ 29,212 ไร่ อำเภอกะเปอร์ จำนวน 17 แปลง เนื้อที่ 1,725 ไร่ อำเภอกระบุรี จำนวน 11 แปลง เนื้อที่ 2,671 ไร่ และ อำเภอละอุ่น จำนวน 25 แปลง เนื้อที่ 374 ไร่ ทรัพยากรป่าไม้มีเงื่อนไขในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าดังกล่าวที่สำคัญคือ ให้อุปโภคแทน แต่เนื่องจากกระบวนการทำเหมืองแร่เป็นการทำลายระบบนิเวศของป่าอย่างมาก และการฟื้นคืนสู่สภาพดั้งเดิมต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมาก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการทำเหมืองแร่เป็นการทำลายพื้นที่ป่าที่สำคัญประการหนึ่ง แต่ถ้าวหลังจากที่รัฐบาลมีคำสั่งให้ปิดป่าทั่วประเทศก็คาดว่า ผลกระทบของการทำเหมืองแร่ที่มีต่อพื้นที่ป่าไม้คงลดน้อยลงไป ประกอบกับก่อนหน้านี้อุตสาหกรรมเหมืองแร่ประสบภาวะซบถทางเศรษฐกิจ เหมืองแร่ต้องหยุดประกอบกิจการเป็นการชั่วคราว อัตราการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้จากการเหมืองแร่จึงลดลงตามลงไปด้วย จะเห็นได้ว่าในช่วง พ.ศ. 2520 - 2528 อัตราการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ต่ำที่สุดคือ 1.06 เท่านั้น

4) ทรัพยากรแร่

แหล่งแร่ จังหวัดระนอง เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรแร่

หลายชนิด ที่สำรวจพบและมีผู้สนใจลงทุน ได้แก่ (ดูแผนที่ 3.16-17)

- แร่โลหะ ได้แก่ แร่ดีบุก แร่ wolfram
 - เพื่อนแร่ดีบุก (แร่โลหะหนัก) ได้แก่ แร่โคลัมเบต
- แร่มนาเซต แร่ซีไรท์ แร่เซอร์คอน และแร่รูทไมท์
- แร่อุตสาหกรรม ได้แก่ ดินขาว

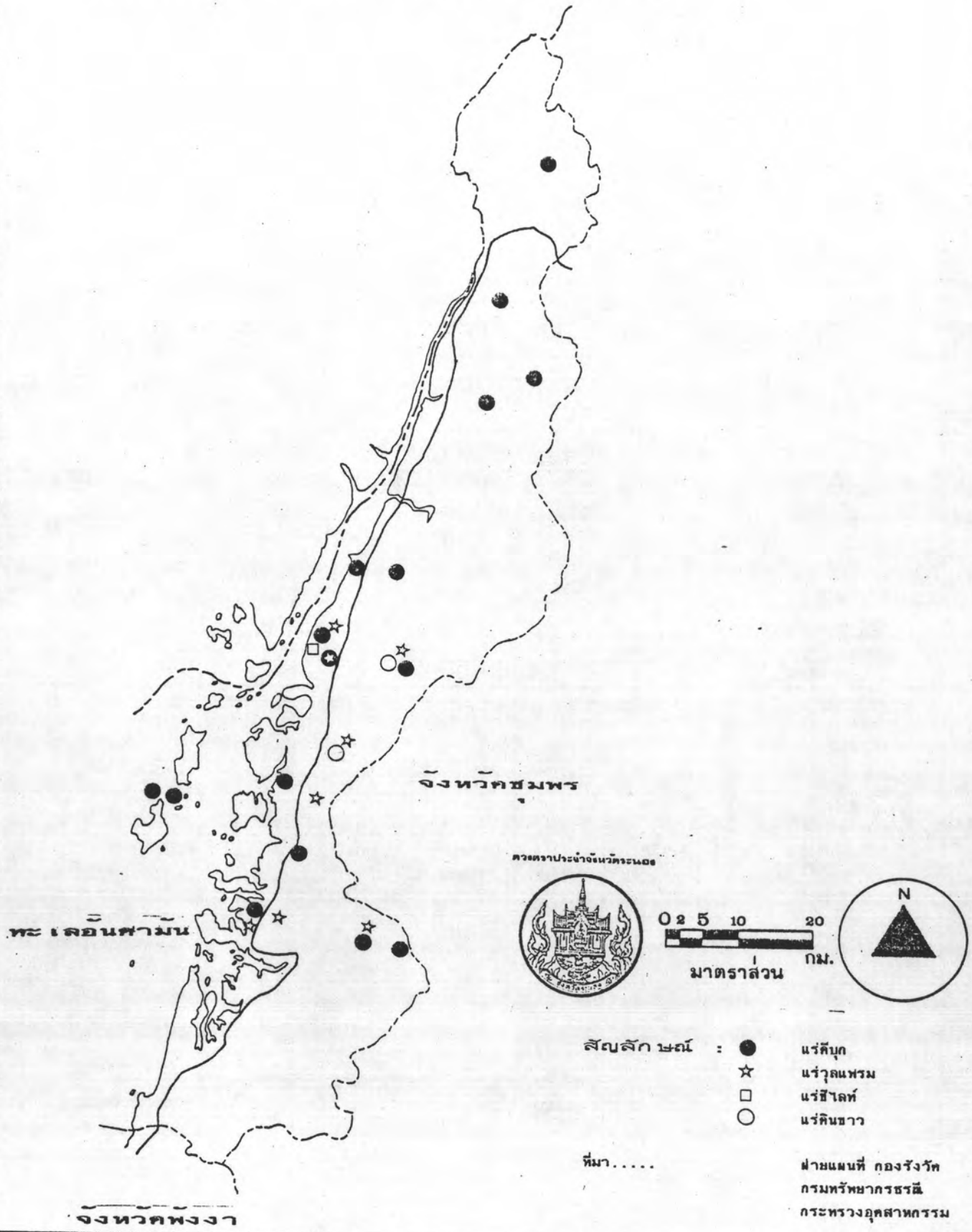
5) ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

แม้ว่าระนองจะเป็นเพียงจังหวัดเล็ก ๆ ที่มีอายุการสร้างเมืองเพียงไม่กี่ร้อยปี แต่ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ซึ่งเต็มไปด้วยภูเขาและมีพื้นราบคึกชายฝั่งทะเล ทำให้เกิดสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติหลายแห่งทั้งทางบกและทางทะเล เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการชมความงามบริสุทธิ์จากธรรมชาติอย่างแท้จริง เพราะสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงสภาพเดิมตามธรรมชาติไว้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น จึงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวภายในจังหวัดและจังหวัดอื่น ๆ เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดมีดังนี้คือ วนอุทยานรักษาวาหิน (บ่อน้ำพุร้อน) น้ำตกขุนเขมมาล วนอุทยานน้ำตกหงาว อุทยานแห่งชาติแหลมสน (ภาคบางเบน) หาดประพาส หาดส้มเบ้ง น้ำตกคอนเพชร น้ำตกคอนหลุน้ำ น้ำตกบกราย น้ำตกชุมแสง น้ำตกนารายณ์ หาดชาญดำริ ถ้ำพระชยางค์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา เขาหัวล้าน วัดสุวรรณคีรี สุสานเจ้าเมืองระนอง หมู่เกาะกำ เกาะค้างคาว เกาะพยาม เกาะกัง เกาะสิงห์ และเกาะตาครุช ฯลฯ (ดูแผนที่ 3.18)

3.2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

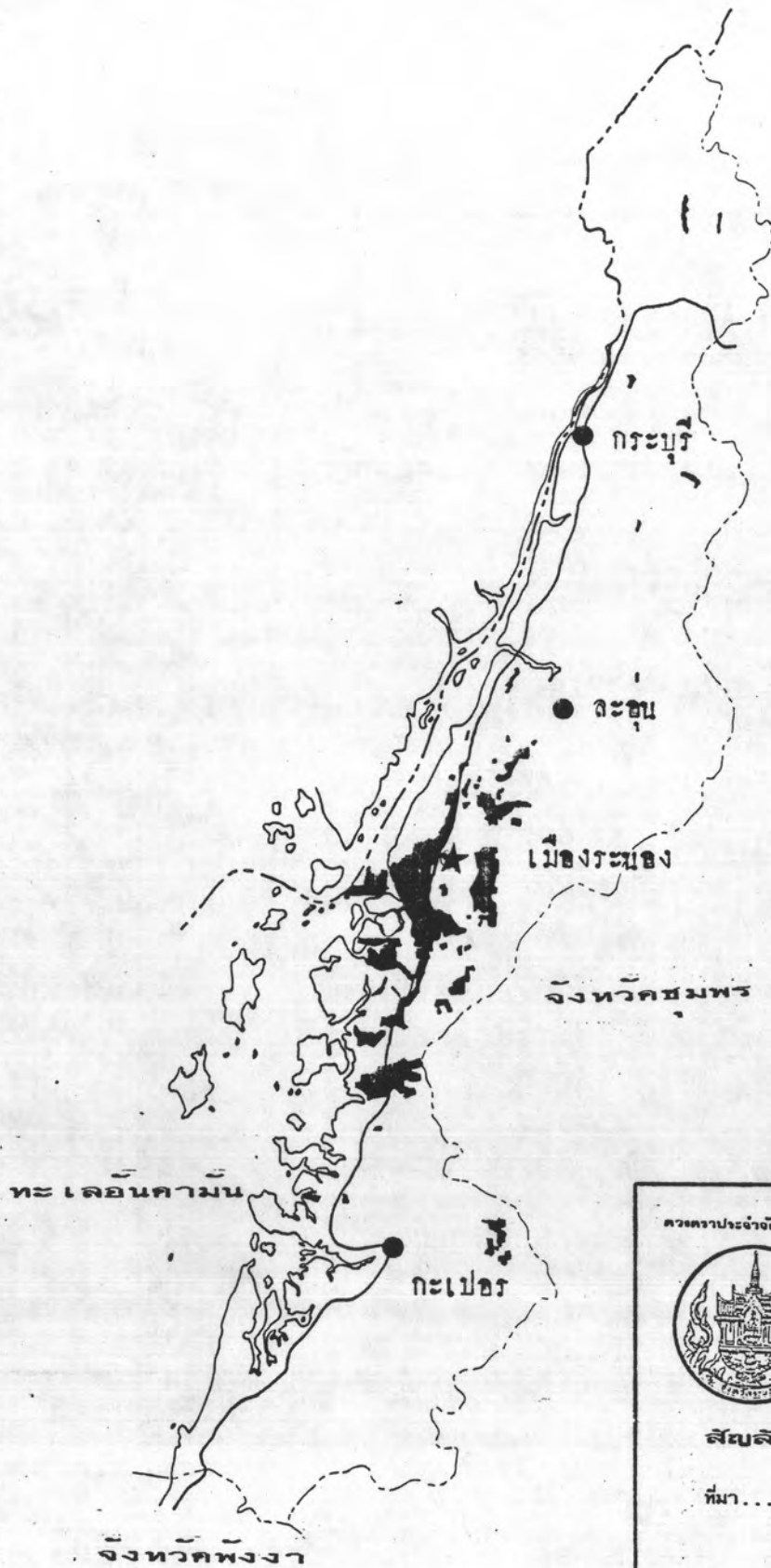
จากการศึกษาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดระนองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2530 พบว่าสาขาที่มีความสำคัญ และเป็นสาขาหลักของจังหวัดระนองมาโดยตลอดได้แก่

แผนที่ 3.16 แสดงที่ตั้งเหมืองแร่ จังหวัดระนอง

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

แผนที่ 3.17 แสดงพื้นที่ประธานมัคร จังหวัดระนอง

ตราประจำจังหวัดระนอง

0 5 10 20
มาตราส่วน กม.

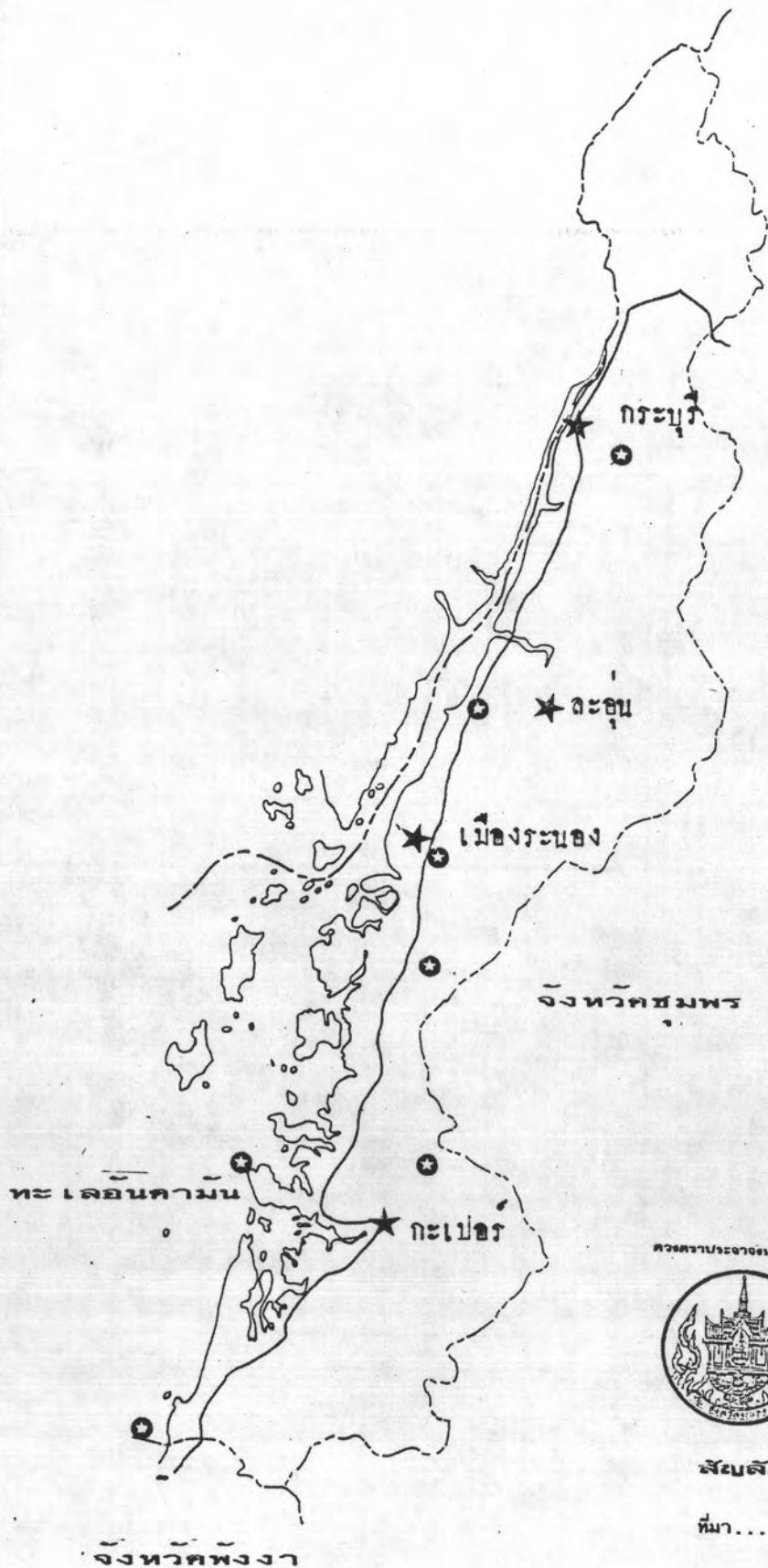

สัญลักษณ์ : ■ เขตประธานมัคร

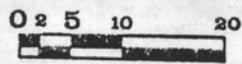
ที่มา..... ฝ่ายแผนที่ กองรังวัด กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

การปิดเหมืองแร่และผลกระทบ
ต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

แผนที่ 318 แสดงแหล่งท่องเที่ยว

ตราประจำจังหวัดระนอง

มาตราส่วน

สัญลักษณ์ : * สถานที่ท่องเที่ยว

ที่มา.....

กรมป่าไม้

กระทรวง เกษตรและสหกรณ์

การปักหมุดและผลกระทบ
ต่อการใช้ที่ดินและเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง

สาขาศึกษานิติศาสตร์ หรือสาขาการคำและบริกาารโดยใน พ.ศ.2524 มีมูลค่าทั้งสิ้น 577 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 42.30 และใน พ.ศ.2530 มีมูลค่าทั้งสิ้น 596 ล้านบาทหรือร้อยละ 49.94 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดโดยมีสาขาการคำ และบริกาารเป็นสาขาเศรษฐกิจหลักคิดเป็นร้อยละ 26.67 รองลงไปได้แก่ สาขาบริกาาร คมนาคม คิดเป็นร้อยละ 6.19 และ 3.46 ตามลำดับ สำหรับอัตราการขยายตัวของสาขาศึกษานิติศาสตร์นั้นโดยเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 0.56 สาขาเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวมากที่สุดคือ สาขาธนาคารและประกันภัยคิดเป็นร้อยละ 13.06 รองลงไปได้แก่ สาขาที่อยู่อาศัย การคมนาคมขนส่งและสาขาบริกาาร คิดเป็นร้อยละ 9.59, 8.87 และ 7.78 ตามลำดับ

สาขาเกษตรกรรมหรือสาขาปฐมนุฎิเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญรองลงมาจากสาขาการคำและบริกาาร โดยใน พ.ศ.2524 มีมูลค่า 565 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 41.47 และ ใน พ.ศ.2530 มีมูลค่า 418 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.07 ซึ่งจะเห็นว่าอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 4.33 ต่อปี โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลดลงในสาขาป่าน้ำ และประมงซึ่งลดลงร้อยละ 6.89 และ 2.56 ตามลำดับ สำหรับสาขาที่มีการขยายตัวได้แก่ สาขาปศุสัตว์ โดยขยายตัวร้อยละ 20.8 รองลงมาได้แก่สาขาการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและบริกาารทางเกษตรร้อยละ 12.59 และ 8.98 ตามลำดับ

สาขาศึกษานิติศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยสาขาเหมืองแร่ อุตสาหกรรม การก่อสร้าง และการไฟฟ้าและประปา ในช่วงของการศึกษาพบว่า สาขาศึกษานิติศาสตร์เป็นสาขาเศรษฐกิจรองมาจากสาขาศึกษานิติศาสตร์ และปฐมนุฎิมาโดยตลอด ในปี พ.ศ.2524 สาขาศึกษานิติศาสตร์ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 221 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.23 และใน พ.ศ.2530 มีมูลค่า 179 ล้านบาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราการขยายตัวในช่วงของการศึกษาลดลงร้อยละ 3.18 ต่อปี สาขาเหมืองแร่และอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่มีบทบาทมากที่สุด คือคิดเป็นร้อยละ 7.08 และ 5.14 ใน พ.ศ. 2524 และใน พ.ศ.2530 คิดเป็นร้อยละ 4.27 และ 5.23 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในปีนั้น จากตัวเลขดังกล่าวจะพบว่าสาขาเหมืองแร่มีอัตราการขยายตัวที่ลดลง โดยคิดเป็นร้อยละ 7.86 ต่อปี ดังนั้นจึงส่งผลให้การขยายตัวในสาขาศึกษานิติศาสตร์ลดลงด้วย

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของสาขาเศรษฐกิจทั้งหมด ของ จังหวัดพบว่าสาขาการค้าปลีกและค้าส่ง มีสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ สาขาเศรษฐกิจอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ สาขาบริการ บ้านไม้ ประมง คมนาคมขนส่ง ตามลำดับ

3.2.4 ลักษณะประชากร

3.2.4.1 ขนาดและการกระจายตัวของประชากร

ประชากรจังหวัดระนองในช่วงของการศึกษาคั้งแต่ พ.ศ.

2524 - 2531 มีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยตลอดใน พ.ศ.2524 จังหวัดระนองมีประชากรทั้งสิ้น 86,103 คน โดยกระจายตัวไปตามอำเภอต่าง ๆ คือ อำเภอเมืองระนอง 43,680 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 36.53 ของประชากรทั้งจังหวัด อำเภอกระบุรี 22,190 คน หรือร้อยละ 18.56 อำเภอกะเปอร์ 13,906 คน หรือร้อยละ 11.63 และอำเภอละอุ่น มีประชากร 6,327 คน หรือร้อยละ 5.29 ของประชากรทั้งจังหวัด และในปี พ.ศ.2530 จังหวัดระนองมี ประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 106,361 คน โดยกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ คือ อำเภอเมืองระนอง 52,561 คน หรือร้อยละ 49.42 ของประชากรทั้งหมด อำเภอกระบุรี 27,305 คน หรือ ร้อยละ 25.67 อำเภอกะเปอร์ 18,247 คน หรือร้อยละ 17.16 และอำเภอละอุ่น มี ประชากร 8,248 คน หรือร้อยละ 7.76 (ดูตาราง 3.18)

3.2.4.2 ความหนาแน่น

จากผลของการศึกษา ประชากรจังหวัดระนอง ปรากฏว่าใน ระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ.2524 - 2531 ความหนาแน่นของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีเฉลี่ย 25 คนต่อตารางกิโลเมตร จนถึง 30 คน ต่อตารางกิโลเมตร ส่วนความหนาแน่นโดยเฉลี่ยในรอบ 7 ปี ที่ผ่านมากเท่ากับ 28 คน ต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งต่ำกว่าความหนาแน่นของประชากรภาค ชาติ เขตที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดคือ เขตอำเภอเมืองระนอง เฉลี่ย 73 คน ต่อตาราง

ตารางที่ 3.18 แสดงขนาดและการกระจายตัวของประชากรจังหวัดระนอง พ.ศ.2524 - 2531

หน่วย : คน

เขตปกครอง	พื้นที่(ตร.กม.)	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
อ.เมืองระนอง	699.129	43,680	45,308	47,213	49,364	50,947	52,087	52,392	52,561
ส่วนแบ่งประชากร		0.51	0.51	0.52	0.52	0.52	0.51	0.50	0.49
ความหนาแน่น/ตร.กม.		62	65	68	71	73	75	75	75
การเปลี่ยนแปลง			1628	1905	2151	1583	1140	305	169
อัตราเพิ่ม			3.73%	4.20%	4.56%	3.21%	2.24%	0.59%	0.32%
อ.กระบุรี	963.201	22,190	22,545	23,302	23,820	24,335	25,707	26,607	27,305
ส่วนแบ่งประชากร		0.26	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.26
ความหนาแน่น/ตร.กม.		23	23	24	25	25	27	28	28
การเปลี่ยนแปลง			355	757	518	515	1372	900	698
อัตราเพิ่ม			1.60%	3.36%	2.22%	2.16%	5.64%	3.50%	2.62%
อ.ละพือ	733.248	13,906	14,300	14,387	14,797	15,595	17,040	17,715	18,247
ส่วนแบ่งประชากร		0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.17	0.17	0.17
ความหนาแน่น/ตร.กม.		19	20	20	20	21	23	24	25
การเปลี่ยนแปลง			394	87	410	798	1445	675	532
อัตราเพิ่ม			2.83%	0.61%	2.85%	5.39%	9.27%	3.96%	3.00%
อ.ละอุ่น	1,030.024	6,327	6,468	6,560	7,128	7,275	7,536	7,810	8,248
ส่วนแบ่งประชากร		0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.08
ความหนาแน่น/ตร.กม.		6	6	6	7	7	7	8	8
การเปลี่ยนแปลง			141	92	568	147	261	274	438
อัตราเพิ่ม			2.23%	1.42%	8.66%	2.06%	3.59%	3.64%	5.61%
รวม	3425.602	86,103	88,621	91,462	95,109	98,152	102,370	104,524	106,361
ส่วนแบ่งประชากร		1	1	1	1	1	1	1	1
ความหนาแน่น/ตร.กม.		25	26	27	28	29	30	31	31
การเปลี่ยนแปลง			2518	2841	3647	3043	4218	2154	1837
อัตราเพิ่ม			2.92%	3.21%	3.99%	3.20%	4.30%	2.10%	1.76%

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.19 แสดงขนาดและความหนาแน่นประชากรเมืองระนอง พ.ศ.2524 - 2531

เขตปกครอง	พื้นที่(ตร.กม.)	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
เทศบาลเมืองระนอง	2.08	14,534	15,016	16,283	16,913	17,122	17,095	16,759	16,663
ความหนาแน่น/ตร.กม.		6,988	7,219	7,828	8,131	8,232	8,219	8,057	8,011
การเปลี่ยนแปลง			482	1267	630	209	-27	-336	-96
อัตราเพิ่ม			3.32%	8.44%	3.87%	1.24%	-0.16%	-1.97%	-0.57%
สุขาภิบาลหวาง	1.84	2,852	2,896	2,940	2,924	2,967	2,973	3,063	3,129
ความหนาแน่น/ตร.กม.		1,550	1,574	1,598	1,589	1,613	1,616	1,665	1,701
การเปลี่ยนแปลง			44	44	-16	43	6	90	66
อัตราเพิ่ม			1.54%	1.52%	-0.54%	1.47%	0.20%	3.03%	2.15%
สุขาภิบาลปากน้ำ	1.92	2,917	3,164	3,495	3,779	3,781	3,875	3,941	4,047
ความหนาแน่น/ตร.กม.		1,519	1,648	1,820	1,968	1,969	2,018	2,053	2,108
การเปลี่ยนแปลง			247	331	284	2	94	66	106
อัตราเพิ่ม			8.47%	10.46%	8.13%	0.05%	2.49%	1.70%	2.69%
สุขาภิบาลน้ำจืด	4.81	4,135	4,156	4,183	3,765	4,012	4,120	4,298	4,367
ความหนาแน่น/ตร.กม.		860	864	870	783	834	857	894	908
การเปลี่ยนแปลง			21	27	-418	247	108	178	69
อัตราเพิ่ม			0.51%	0.65%	-9.99%	6.56%	2.69%	4.32%	1.61%
สุขาภิบาลกะเปอร์	1.01	1,427	1,506	1,689	1,765	1,670	1,695	1,752	1,803
ความหนาแน่น/ตร.กม.		1,413	1,491	1,672	1,748	1,653	1,678	1,735	1,785
การเปลี่ยนแปลง			79	183	76	-95	25	57	51
อัตราเพิ่ม			5.54%	12.15%	4.50%	-5.38%	1.50%	3.36%	2.91%
สุขาภิบาลตะลุง	0.14	317	346	384	424	560	611	672	728
ความหนาแน่น/ตร.กม.		2,264	2,471	2,743	3,029	4,000	4,364	4,800	5,200
การเปลี่ยนแปลง			29	38	40	136	51	61	56
อัตราเพิ่ม			9.15%	10.98%	10.42%	32.08%	9.11%	9.98%	8.33%
รวมประชากรเมือง	11.8	26,182	27,084	28,974	29,570	30,112	30,369	30,485	30,737
ความหนาแน่น/ตร.กม.		2,219	2,295	2,455	2,506	2,552	2,574	2,583	2,605
การเปลี่ยนแปลง			902	1,890	596	542	257	116	252
อัตราเพิ่ม			3.45%	6.98%	2.06%	1.83%	0.85%	0.38%	0.83%

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.20 แสดงประชากรชนบทจังหวัดระนอง พ.ศ.2524 - 2531

เขตปกครอง	พื้นที่(ตร.กม.)	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
อำเภอเมืองระนอง	693.29	23,377	24,232	24,495	25,748	27,077	28,144	28,629	28,722
ส่วนแบ่งประชากร		0.39	0.39	0.39	0.39	0.40	0.39	0.39	0.38
ความหนาแน่น/ตร.กม.		34	35	35	37	39	41	41	41
การเปลี่ยนแปลง			855	263	1,253	1,329	1,067	485	93
อัตราเพิ่ม			3.66%	1.09%	5.12%	5.16%	3.94%	1.72%	0.32%
อำเภอกระบุรี	958.39	18,055	18,389	19,119	20,055	20,323	21,587	22,309	22,938
		0.30	0.30	0.31	0.31	0.30	0.30	0.30	0.30
ความหนาแน่น/ตร.กม.		19	19	20	21	21	23	23	24
การเปลี่ยนแปลง			334	730	936	268	1,264	722	629
อัตราเพิ่ม			1.85%	3.97%	4.90%	1.34%	6.22%	3.34%	2.82%
อำเภอกะเปอร์	732.24	12,479	12,794	12,698	13,032	13,925	15,345	15,963	16,444
		0.21	0.21	0.20	0.20	0.20	0.21	0.22	0.22
ความหนาแน่น/ตร.กม.		17	17	17	18	19	21	22	22
การเปลี่ยนแปลง			315	(96)	334	893	1,420	618	481
อัตราเพิ่ม			2.52%	-0.75%	2.63%	6.85%	10.20%	4.03%	3.01%
อำเภอตะกั่วป่า	1,029.88	6,010	6,122	6,176	6,704	6,715	6,925	7,138	7,520
		0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10
ความหนาแน่น/ตร.กม.		6	6	6	7	7	7	7	7
การเปลี่ยนแปลง			112	54	528	11	210	213	382
อัตราเพิ่ม			1.86%	0.88%	8.55%	0.16%	3.13%	3.08%	5.35%
รวมประชากรชนบท	3,413.80	59,921	61,537	62,488	65,539	68,040	72,001	74,039	75,624
		1	1	1	1	1	1	1	1
ความหนาแน่น/ตร.กม.		18	18	18	19	20	21	22	22
การเปลี่ยนแปลง			1,616	951	3,051	2,501	3,961	2,038	1,585
อัตราเพิ่ม			2.70%	1.55%	4.88%	3.82%	5.82%	2.83%	2.14%

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

กิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอกระบุรี อำเภอกะเปอร์ ส่วนประชากรหนาแน่นน้อยที่สุดได้แก่ เขตอำเภอละอุ่น โดยมีความหนาแน่นเฉลี่ย 25, 21 และ 7 คน ตามลำดับ

3.2.4.3 ประชากรในเขตเมืองและชนบท

ใน พ.ศ.2531 จังหวัดระนองมีสัดส่วนประชากรเมืองประมาณ 30,737 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.9 ของประชากรจังหวัดและเป็นประชากรชนบทประมาณ 75,624 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 71.1 ของประชากรจังหวัด

อำเภอที่มีประชากรเมืองมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองระนองมีประชากร 22,839 คน หรือร้อยละ 74.3 ของประชากรเมืองทั้งจังหวัด โดยกระจายอยู่ในเทศบาลเมืองระนอง 16,663 คน สุขาภิบาลปากน้ำ และสุขาภิบาลหวาง จำนวน 4,047 คน และ 3,129 คน ตามลำดับ รองลงมาได้แก่อำเภอกระบุรี เป็นประชากรในเขตสุขาภิบาลน้ำจืดจำนวน 4,367 คน หรือร้อยละ 14.21 ของประชากรเมืองทั้งหมด อำเภอกะเปอร์มีประชากรเมืองหรือประชากรในเขตสุขาภิบาลกะเปอร์จำนวน 1,803 คน หรือร้อยละ 5.87 ของประชากรเมืองทั้งหมดและอำเภอละอุ่นมีประชากรเมืองจำนวน 728 คน หรือร้อยละ 2.37 ของประชากรเมืองทั้งหมด (ดูตารางที่ 3.19)

เมื่อพิจารณาความหนาแน่นของประชากรเมืองของเทศบาลและสุขาภิบาลของจังหวัดระนอง ปรากฏว่าเทศบาลเมืองจังหวัดระนองมีความหนาแน่นประชากร เท่ากับ 8,011 คน ต่อตารางกิโลเมตร สุขาภิบาลละอุ่นซึ่งมีพื้นที่เขตสุขาภิบาลเพียง 0.14 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นประชากรเท่ากับ 5,200 คน ต่อตารางกิโลเมตร สุขาภิบาลปากน้ำ 2,108 คน ต่อตารางกิโลเมตร สุขาภิบาลกะเปอร์มีความหนาแน่น 1,785 คน ต่อตารางกิโลเมตร สุขาภิบาลหวาง มีความหนาแน่น 1,701 คน ต่อตารางกิโลเมตร และสุขาภิบาลน้ำจืดมีความหนาแน่นของประชากรเพียง 908 คน ต่อตารางกิโลเมตร สำหรับการเปลี่ยนแปลงประชากรเมืองปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงประชากรเมืองของจังหวัดระนองตั้งแต่ พ.ศ.2524 จนถึง พ.ศ.2531 มีอัตราเพิ่ม ค่อย ๆ ลดลง (ดูตารางที่ 3.20)

3.2.4.4 การย้ายถิ่น

จากผลของการศึกษาประชากรจังหวัดระนองปรากฏว่าจังหวัดระนองมีประชากรเมื่อสิ้นปี 2531 จำนวน 106,361 คน จะพบว่าจำนวนผู้ย้ายถิ่นเข้ามีมากกว่าผู้ย้ายถิ่นออก แม้ว่าสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดระนองส่วนใหญ่ซึ่ง เดิมเคยขึ้นอยู่กับอาชีพเหมืองแร่ การประมงและการทำป่าน้ำ จะมีอัตราการขยายตัวลดลงก็ตาม แต่ก็ยังมีการอพยพเข้าเพื่อแสวงหางานทำในสาขาเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งมีอัตราการขยายตัวสูงโดยเฉพาะในสาขาการค้าและบริการรวมถึงการคมนาคมและการทำปศุสัตว์ จากข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ.2524 - 2531 พบว่าจำนวนผู้ย้ายเข้ามามีมากกว่าผู้ย้ายออกทุกปี สำหรับใน พ.ศ.2529 จำนวนผู้ย้ายเข้ามีมากที่สุด 9,210 คน ในขณะที่ผู้ย้ายถิ่นออกมีมากที่สุดจำนวน 7,514 คน ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของการปิดเหมืองแร่ (ดูตารางที่ 3.21)

3.2.5 การใช้ที่ดิน

3.2.5.1 ลักษณะการใช้ที่ดิน

จากการศึกษาลักษณะของการใช้ที่ดินในเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรในจังหวัดระนอง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีเพาะปลูก 2531/2532 ปรากฏว่าจากเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด 265,485 ไร่ จะเป็นที่ปลูกข้าวและไม้ยืนต้นมากที่สุด 156,762 ไร่ หรือร้อยละ 59.04 ของเนื้อที่ถือครอง รองลงมาเป็นที่รกร้าง 65,237 ไร่ หรือร้อยละ 24.57 สำหรับเนื้อที่น้อยที่สุด ได้แก่ ที่เป็นพืชไร่ 4,916 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.85 ของเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด ส่วนที่อยู่อาศัยมี 8,793 ไร่ หรือร้อยละ 3.31

สำหรับเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร เมื่อพิจารณาตามลักษณะการถือครองจะพบว่าเนื้อที่ถือครองทั้งสิ้น 265,485 ไร่ นั้น เป็นการถือครองในลักษณะของตนเอง ประมาณ 238,731 ไร่ หรือร้อยละ 89.92 ส่วนที่เหลือเป็นการถือครองในลักษณะเช่าและอื่น ๆ เป็นเนื้อที่ 13,251 ไร่ หรือ 10.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.21 แสดงการย้ายถิ่นของประชากรจังหวัดระนอง พ.ศ.2524 - 2531

การอพยพ	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
เข้า	6523	6439	7561	6690	6911	9210	5797	5840
ออก	6123	6018	7514	5646	5843	6858	4518	4824
สุทธิ	400	421	47	1044	1068	2352	1279	1016

ที่มา : กองทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

และจากการศึกษาถึงลักษณะของการใช้ที่ดินใน พ.ศ.2520 และ พ.ศ.2525 เปรียบเทียบกับ พ.ศ.2532 พบว่าเกิดพื้นที่ที่รกร้างเพิ่มขึ้นกว่า 51,426 ไร่ ขณะที่พื้นที่ที่ถือครองเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2525 เพียง 145,351 ไร่ ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่าพื้นที่ที่ถือครองที่เพิ่มขึ้นนั้น ได้มาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือพื้นที่นั้นอาจจะไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองมาแล้ว ความอุดมสมบูรณ์ของดินมีน้อย การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกข้าว ก็เป็นการใช้พื้นที่ที่น่าสงสาร เพราะมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมดใน พ.ศ.2520 เป็นร้อยละ 0.91 ใน พ.ศ.2525 และเป็น 2.57 ใน พ.ศ.2532 ซึ่งในช่วงของปี พ.ศ.2525 ถึง 2531 มีการใช้เนื้อที่เพิ่มขึ้นถึง 5,741 ไร่

ตาราง 3.22 การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดระนอง พ.ศ.2520 2525 และ พ.ศ.2532

การใช้ที่ดิน	2520	%	2525	%	2532	%
ที่อยู่อาศัย	2,474	2.46	3,640	3.03	8,793	3.31
ที่นา	16,902	16.84	23,431	19.50	22,942	8.64
ที่พืชไร่	5,978	5.96	4,614	3.84	4,916	1.85
ที่นึ่งยัดคันและน้ำผล	67,198	66.94	73,544	61.22	156,762	59.04
ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	412	0.41	1,094	0.91	6,835	2.57
ที่รกร้างว่างเปล่า	3,504	3.49	3,864	3.22	65,237	24.57
ที่อื่น ๆ	3,916	3.90	9,947	8.28	-	-
เนื้อที่ถือครองทั้งหมด	100,384	100	120,134	100	265,485	100

- ที่มา : 1. กรมพัฒนาที่ดิน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2.5.2 สภาพการไร่ที่ดินระดับจังหวัด

สภาพการไร่ที่ดิน จังหวัดระนอง สำรวจปี 2529 พบว่า
สภาพการไร่ที่ดินปัจจุบันจำแนกประเภทดังนี้

1) ที่ดินประเภทป่าไม้ มีสัดส่วนของการไร่ที่ดินมากที่สุด
ร้อยละ 78.91 รวมเนื้อที่ 1,626,518 ไร่ จำแนกตามประเภทของป่า ดังนี้

- ป่าคงคิบ ร้อยละ 69.49 รวมเนื้อที่ 1,432,416 ไร่
ประกอบด้วยป่าที่สมบูรณ์ 1,299,794 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.09 ที่เหลือเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์
หรือถูกบุกรุกทำลาย ร้อยละ 7.40 รวมเนื้อที่ 152,622 ไร่

- ป่าชายเลน ร้อยละ 8.63 รวมเนื้อที่ 177,823 ไร่
ประกอบด้วยป่าชายเลนสมบูรณ์ ร้อยละ 8.24 รวมเนื้อที่ 169,822 ไร่ ที่เหลือเป็นป่าชาย
เลนที่ถูกบุกรุกและทำลายแล้ว ร้อยละ 0.39 หรือ 8,001 ไร่

- ป่าพรุ ร้อยละ 0.02 รวมเนื้อที่ 348 ไร่ ประกอบด้วย
ป่าเสม็ดร้อยละ 0.11 รวมเนื้อที่ 2,243 ไร่ ป่าชายหาด ร้อยละ 0.03 รวมเนื้อที่ 742 ไร่
และสวนป่าร้อยละ 0.63 รวมเนื้อที่ 12,946 ไร่

2) ที่ดินประเภทเกษตรกรรม มีสัดส่วนของการไร่ที่ดินรอง
ลงมา ร้อยละ 12.69 รวมเนื้อที่ถือครอง 261,738 ไร่ จำแนกตามประเภทของการ
เกษตรกรรมดังนี้

- ไม้ผล มีการปลูกไม้ผลร้อยละ 4.7 รวมเนื้อที่ 97,173
ไร่ ประกอบด้วยไม้ผลประเภทต่าง ๆ คือ

สวนผสม การเพาะปลูกแบบสวนผสมร้อยละ 3.58 รวม
เนื้อที่ 73,900 ไร่

- เนื้อที่ 224 ไร่
- ส่วนส้ม การเพาะปลูกแบบสวนส้มร้อยละ 0.01 รวม
- รวมเนื้อที่ 1,001 ไร่
- สวนทุเรียน การเพาะปลูกแบบสวนทุเรียนร้อยละ 0.05
- รวมเนื้อที่ 122 ไร่
- สวนเงาะ การเพาะปลูกแบบสวนเงาะร้อยละ 0.01
- รวมเนื้อที่ 379 ไร่
- สวนกล้วย การเพาะปลูกแบบสวนกล้วยร้อยละ 0.02
- สวนมะพร้าว การเพาะปลูกแบบสวนมะพร้าวร้อยละ 0.40 รวมเนื้อที่ 8,321 ไร่
- สวนมะม่วงหิมพานต์ร้อยละ 0.64 รวมเนื้อที่ 13,226 ไร่
- ไม้ยืนต้น มีการปลูกไม้ยืนต้นร้อยละ 6.97 รวมเนื้อที่ 143,760 ไร่ ประกอบด้วยไม้ยืนต้นประเภทต่าง ๆ ดังนี้
- ยางพารา การเพาะปลูกยางพาราร้อยละ 6.30 รวมเนื้อที่ 129,960 ไร่
- ปาล์มน้ำมัน การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันร้อยละ 0.02 รวมเนื้อที่ 425 ไร่
- กาแฟ การเพาะปลูกกาแฟร้อยละ 0.65 รวมเนื้อที่ 13,375 ไร่
- 3) พื้นทีแหล่งน้ำ (แหล่งน้ำธรรมชาติ) ประกอบด้วยแหล่งน้ำร้อยละ 4.02 รวมเนื้อที่ 82,788 ไร่
- 4) พื้นทีอื่น ๆ ประกอบด้วยทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และที่ดินนาไร่ประชนชนเพื่อการเกษตรกรรม ร้อยละ 3.28 รวมเนื้อที่ 67,573 ไร่ ประกอบด้วยที่ดินประเภทอื่น ๆ ดังนี้
- ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ได้แก่ ทุ่งหญ้าในเขตร้อนซึ่งประกอบ

ด้วย หุงหญ้า ร้อยละ 0.32 รวมเนื้อที่ 6,534 ไร่ และหุงหญ้าสับนามหุงเคี้ยว ร้อยละ 0.70 รวมเนื้อที่ 14,534 ไร่

- ที่ลุ่ม ที่ดินานที่ลุ่มมีน้ำขังตลอดปี ร้อยละ 0.12 รวมเนื้อที่ 2,391 ไร่ ประกอบด้วย ที่ดินานที่ลุ่มน้ำขัง ร้อยละ 0.09 รวมเนื้อที่ 1,799 และที่ลุ่มชื้นแฉะ ร้อยละ 0.03 รวมเนื้อที่ 592 ไร่
 - เมืองแร่ ที่ดินานประเภทเมืองแร่ ร้อยละ 1.82 รวมเนื้อที่ 37,586 ไร่ ซึ่งเป็นเมืองแร่ที่กำลังดำเนินการ ร้อยละ 1.47 รวมเนื้อที่ 30,330 ไร่ และเมืองแร่ที่เลิกกิจการแล้ว หรือเมืองร้าง 0.35 รวมเนื้อที่ 7,256 ไร่
 - พื้นที่หินใหญ่ ที่ดินประเภททุรกันดารมีหินปูนปนผลเป็นบริเวณกว้าง รวมร้อยละ 0.01 รวมเนื้อที่ 157 ไร่
 - ชายหาดปะละสันทราย ที่ดินประเภทชายหาดและสันทราย รวมร้อยละ 0.19 รวมพื้นที่ 3,483 ไร่
 - บ่อลูกรัง ที่ดินมีร้อยละ 0.12 รวมพื้นที่ 2,488 ไร่
- ลักษณะที่ดินประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวรวมพื้นที่ทั้งหมด 2,061,278 ไร่

3.2.5.3 การใช้ที่ดินระดับอำเภอและตำบล

1) การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

เมื่อพิจารณาการใช้ที่ดินรายอำเภอ พบว่าการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยนั้น อำเภอเมืองมีพื้นที่รวม 15.56 ตร.กม. หรือ ร้อยละ 55.14 ของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในพื้นที่ตำบลบางขัน 4.20 ตร.กม. บางนอน 4.12 ตร.กม. พงาว 3.20 ตร.กม. และตำบลเขานิเวศน์ 2.08 ตร.กม. ส่วนตำบลที่เหลือมีพื้นที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ตร.กม. อำเภอกระบุรีมีพื้นที่อยู่อาศัย 7.48 ตร.กม. โดยอยู่ในตำบลปากจั่น 2.84 ตร.กม. น้ำจืด 1.68 ตร.กม. ลำเลียง 1.56 และน้ำจืดน้อย 1.08 ตร.กม. ส่วนตำบลที่เหลือมีพื้นที่น้อยกว่า 1 ตร.กม. อำเภอกะเปอร์มีพื้นที่อยู่อาศัยรวม 3.90 ตร.กม. อยู่ในเขตตำบลกำพวน 1.92 ตร.กม. และนาคา 1.00 ตร.กม. และตำบลอื่น ๆ อีกเล็กน้อย อำเภอจะอุ่นมีพื้นที่อยู่อาศัยรวม 1.28 ตร.กม. โดยแต่ละตำบลมีพื้นที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ตร.กม.

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยต่อการ
ใช้ที่ดินประเภทอื่น พบว่า ตำบลเขานิเวศน์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเทศบาลเมืองระนอง มีพื้นที่เป็นที่
อยู่อาศัยทั้งหมด ส่วนตำบลอื่น ๆ ได้แก่ ตำบลบางนอน ร้อยละ 6.87 ของพื้นที่ บางรีนร้อยละ
5.45 น้ำจืดน้อย 5.40 กำพวน 1.58 หงาว 1.39 น้ำจืด 1.18 ปากจั่น 1.11 และปากน้ำ
1.08 ส่วนตำบลที่เหลือมีสัดส่วนที่อยู่อาศัยต่อการใช้ที่ดินประเภทอื่นน้อยกว่าร้อยละ 1

2) ที่นา

จังหวัดระนองมีพื้นที่นารวม 37.26 ตร.กม. โดย
กระจายอยู่ในอำเภอกระบุรีมากที่สุด จำนวน 25.04 ตร.กม. หรือร้อยละ 67.31 ของ
จังหวัด อำเภอกะเปอร์ 6.84 ตร.กม. หรือ 18.39 ของจังหวัด อำเภอละอุ่น 3.28 ตร.
กม. หรือร้อยละ 8.82 และอำเภอเมือง 2.04 ตร.กม. หรือร้อยละ 5.48 ของที่นาทั้งหมด
ของจังหวัด

เมื่อพิจารณาเป็นรายตำบล พบว่าตำบลน้ำจืดมีพื้นที่ที่เป็น
ที่นามากที่สุด โดยมีพื้นที่ 6.08 ตร.กม. รองลงมาได้แก่ตำบลลำเลียง 5.96 ตร.กม. น้ำจืด
น้อย 5.44 ตร.กม. มะมู 4.36 ตร.กม. ปากจั่น 3.20 ตร.กม. ซึ่งทั้งหมดอยู่ในอำเภอ
กระบุรี ส่วนตำบลในเขตอำเภออื่น ๆ ที่มีที่นามากกว่า 1 ตร.กม. ได้แก่ ตำบลราษกรูค
ม่วงกลาง เขียวเหลียง นาคา และบางพระเหนือ

และเมื่อพิจารณาสัดส่วนที่นาต่อการใช้ที่ดินประเภทอื่น
พบว่า มีสัดส่วนน้อยมาก ยกเว้นตำบลน้ำจืดน้อยที่มีสัดส่วนถึง ร้อยละ 27.27 ของการใช้ที่ดิน
ทุกประเภทในเขตตำบล รองลงมา คือ ตำบลมะมู ร้อยละ 8.38 และน้ำจืดร้อยละ 4.19

3) ไร่ผลไม้ยืนต้น

มีพื้นที่รวมทั้งหมด 80.75 ตร.กม. โดยกระจายอยู่ใน
พื้นที่อำเภอกระบุรี 35.0 ตร.กม. อำเภอเมือง 27.42 ตร.กม. อำเภอกะเปอร์ 13.45

ตร.กม. และอำเภอละอุ่น 4.88 ตร.กม.

เมื่อพิจารณาเป็นรายตำบล พบว่าตำบลที่มีพื้นที่มากกว่า 5 ตร.กม. ได้แก่ ตำบลปากจั่น 15.46 ตร.กม. มะมู 7.56 ตร.กม. บางนอง 7.28 ตร.กม. ทราชแดง 5.64 ตร.กม. และกะเปอร์ 5.52 ตร.กม.

หากพิจารณาถึงสัดส่วนการใช้น้ำดินประเภทน้ำฝนในขั้นตอนการใช้น้ำดินประเภทอื่นอย่างว่าตำบลเกาะพยามมีสัดส่วนการใช้น้ำดินประเภทน้ำฝนสูงสุด โดยมีสัดส่วนร้อยละ 24.11 และตำบลที่มีสัดส่วนรองลงมา คือ ตำบลน้ำจืดน้อยร้อยละ 15.60 มะมูร้อยละ 14.54 บางนอนร้อยละ 12.13 ปากจั่นร้อยละ 6.18 พงาวร้อยละ 6.07 ทราชแดงร้อยละ 5.76 และกะเปอร์ร้อยละ 4.72

4) บำบัด

มีการใช้น้ำดินประเภทน้ำฝนมากที่สุดในจังหวัดคือมีพื้นที่รวม 2,474.43 ตร.กม. โดยกระจายอยู่ในเขตอำเภอกระบุรี 698.50 ตร.กม. หรือร้อยละ 28.23 ของพื้นที่ป่าทั้งจังหวัด อำเภอกะเปอร์ 634.51 ตร.กม. หรือร้อยละ 25.64 อำเภอเมือง 609.45 ตร.กม. หรือร้อยละ 24.35 และอำเภอละอุ่น 538.84 ตร.กม. หรือร้อยละ 21.77

เมื่อพิจารณาเป็นรายตำบล พบว่า เกือบทั้งหมดจะมีการใช้น้ำดินประเภทน้ำฝนมากกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นตำบลเขานิเวศน์และน้ำจืดน้อยเท่านั้นที่มีพื้นที่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของตำบล สำหรับตำบลที่มีพื้นที่ป่ามากกว่า 100 ตร.กม. ได้แก่ ตำบลลำเลียง 283.04 ตร.กม. บางแก้ว 150.96 ตร.กม. น้ำจืด 133.12 ตร.กม. กำพวน 117.68 ตร.กม. กะเปอร์ 109.95 ตร.กม. บางพระเทือก 105.32 ตร.กม. เขียวเหลียว 101.28 ตร.กม.

5) ทราย

จังหวัดระนองมีพื้นที่เหมืองแร่จำนวน 32.48 ตร.กม. และกระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองเป็นพื้นที่ 31.56 ตร.กม. หรือร้อยละ 97.17 อำเภอ กระบุรี 0.60 ตร.กม. อำเภอกะเปอร์ 0.32 ตร.กม.

สำหรับในระดับตำบล พบว่า ตำบลราชกรูด มีพื้นที่ 9.96 ตร.กม. พงาว 8.28 ตร.กม. บางรีน 5.80 ตร.กม. บางนอง 4.32 ตร.กม. ทาดส้มแบน 2.88 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการขุดที่ติดต่อบริเวณอื่น ปรากฏว่าเป็นสัดส่วน จำนวนน้อย ส่วนตำบลที่มีสัดส่วนค่อนข้างสูง ได้แก่ ตำบลพงาวมีสัดส่วนร้อยละ 14.79 บางรีน ร้อยละ 7.93 บางนอง ร้อยละ 7.20 ราชกรูดร้อยละ 4.33 และทาดส้มแบน ร้อยละ 4.00

3.2.6 อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในจังหวัดระนอง

3.2.6.1 การทำเหมืองแร่หิน มี 2 ประเภท คือ ประเภทแหล่งแร่ กำเนิดเดิม (Primary deposit) หินต้นกำเนิดแหล่งแร่ชนิดนี้เป็นหินแกรนิต ในจังหวัดระนอง แหล่งแร่หินทุกแบบกำเนิดขึ้นอยู่บริเวณทาดส้มแบน อ.เมืองระนอง ลักษณะเป็นแบบฝังประ หรือกระจุกในหินแกรนิต ซึ่งการทำเหมืองแร่แบบนี้จะเป็นบริเวณกว้างการทำเหมืองแร่อีกประเภทคือ เป็นแหล่งแร่หลุดจากกำเนิดเดิม (Secondary deposit) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ ประเภทสะสมบนบก (on shore deposit) ซึ่งประกอบด้วย แบบลานแร่ (placer) แบบ แร่หลัดเชิงเขา (colluvium) และแบบลานแร่หลัดไหล่เขา (elluvium) และอีกประเภท ของแหล่งแร่หลุดจากกำเนิดเดิม คือ ประเภทสะสมในทะเล (off shore deposit) การ ทำเหมืองแร่หินในเขตที่หินชายทะเล เกิดจากการพังทลายตามธรรมชาติด้วยกระบวนการทางเคมีและ ฟิสิกส์ ของแร่หินที่อยู่กับที่และถูกพัดพามาด้วยอิทธิพลของน้ำและฝน ตกตะกอนบริเวณเชิงเขา มีปริมาณมากขึ้นจนเป็นลานแร่ (placer) เช่น บริเวณที่ราบเชิงเขา และบริเวณชายฝั่งใน เขต อ.เมืองระนอง อ.กะเปอร์ ซึ่งมีการกระจุกตัวของเหมืองแร่สูงอยู่ในปัจจุบัน

3.2.6.2 การทำเหมืองแร่ของจังหวัดระนอง มีเหมืองแร่ที่เปิดดำเนินการใน พ.ศ.2531 มีจำนวน 20 เหมือง โดยแยกตามประเภทวิธีการผลิตได้ดังนี้ คือ เรือขุดบนบก 2 เหมือง สูบ-ฉีด 6 เหมือง เหมืองแล่น 11 เหมือง เหมืองทาบ 1 เหมือง (ดูตารางที่ 3.23)

3.2.6.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของจังหวัดระนอง ได้มีการเข้ามาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี การทำเหมืองแร่ ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานและสร้างรายได้กับประชากรของจังหวัดโดยตรง นอกจากนี้ เศษสินแร่ที่ตกค้างจากการทำเหมืองแร่ตามวิธีการทำเหมืองประเภทต่าง ๆ ซึ่งถูกชะล้างตามลุ่มน้ำต่าง ๆ ของจังหวัดยังเป็นแหล่งกำเนิดรายได้ของประชากรในรูปของรายได้จากแร่รอบ

3.2.6.4 การผลิตแร่ของจังหวัดระนอง แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรกตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-2523 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และช่วงที่สอง ตั้งแต่ พ.ศ.2524-2531 ซึ่งเป็นช่วงที่ถดถอยของอุตสาหกรรมเหมืองแร่

ในช่วงแรกนั้นจำนวนเหมืองแร่ที่เปิดดำเนินการของจังหวัดระนอง เฉลี่ยประมาณ 88 เหมืองต่อปี โดยใน พ.ศ.2522 มีจำนวนเหมืองแร่สูงที่สุดคือ 102 เหมือง และต่ำที่สุดในปี พ.ศ.2519 จำนวน 71 เหมือง อัตราการขยายตัวของเหมืองในช่วงนี้ คือ ร้อยละ 29.6 หลังจาก พ.ศ.2524 เป็นต้นมาเหมืองแร่ของจังหวัดระนองได้ปิดลงเรื่อยมา จำนวนเหมืองที่เปิดดำเนินการเฉลี่ยในช่วงดังกล่าวเฉลี่ย 53 เหมืองต่อปี และมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยลดลงร้อยละ 74.68 (ดูตารางที่ 3.24) และจากการที่เหมืองแร่ได้ปิดลงช่วงหลังอย่างมากมาย ทำให้ผลิตของแร่ที่ผลิตได้พลอยตกต่ำไปด้วย

ในช่วง พ.ศ.2519-2523 อุตสาหกรรมเหมืองแร่จังหวัดระนองสามารถผลิตแร่ได้มีมูลค่าเฉลี่ย 659.10 ล้านบาท/ปี ประกอบด้วยแร่ที่บุกคิดเป็นมูลค่า 632.80 ล้านบาท จากจำนวนผลิต 3,004 เมตริกตัน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 96.00 ของมูลค่าแร่ที่ผลิตได้ทั้งหมด

ตารางที่ 3.23 แสดงจำนวนชนิดของเหมืองแร่จังหวัดระนอง พ.ศ.2524-2531

พ.ศ.	เรือขุดบนบก	สูบ-ฉีด	แล่น	ทาบ	รวม
2524	4	39	35	1	79
2525	5	40	36	1	82
2526	3	41	35	1	80
2527	3	35	27	1	66
2528	4	24	22	1	51
2529	3	10	12	1	26
2530	2	6	11	1	20
2531	2	6	11	1	20

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.24 แสดงจำนวนเหมืองแร่ และจำนวนคนงานเหมืองแร่

พ.ศ.	จำนวนเหมือง	จำนวนคนงาน
2519	71	2,816
2520	82	2,691
2521	96	2,834
2522	102	3,131
2523	92	2,756
รวม เฉลี่ย	443 88.6	14,228 2,846
2524	79	3,928
2525	82	3,997
2526	80	4,782
2527	66	1,742
2528	51	3,576
2529	26	742
2530	20	2,385
2531	20	2,451
รวม เฉลี่ย	424 53	23,603 2,950

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.25 แสดงจำนวนผลผลิตแร่สีบุก มูลค่าแร่สีบุก และมูลค่าแร่อื่น ๆ จังหวัดระนอง

หน่วย : เมตริกตัน

หน่วย : ล้านบาท

พ.ศ.	ผลผลิตแร่สีบุก	มูลค่าแร่สีบุก	มูลค่าแร่อื่น ๆ	รวมมูลค่าแร่
2519	3,127	754.62	12.39	767.01
2520	3,229	545.51	17.35	562.86
2521	3,299	605.04	11.76	616.80
2522	2,967	657.26	47.15	704.41
2523	2,396	601.55	42.83	644.38
รวม	15,018	3,163.98	131.48	3,295.46
เฉลี่ย	3,004	632.80	26.30	659.09
2524	2,298	516.36	14.39	530.75
2525	1,973	462.43	12.29	474.72
2526	1,697	371.47	32.13	403.60
2527	1,792	382.41	6.56	388.97
2528	1,467	337.01	10.48	347.49
2529	1,477	179.11	13.96	193.07
2530	1,049	130.32	24.46	154.78
2531	1,055	134.21	65.19	199.40
รวม	12,808	2,513.32	179.46	2,692.78
เฉลี่ย	1,601	314.17	22.43	336.60

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

ในช่วง พ.ศ.2524-2531 อุตสาหกรรมเหมืองแร่จังหวัด
ระนองสามารถผลิตแร่ได้มีมูลค่าเฉลี่ย 336.60 ล้านบาท/ปี ประกอบด้วยแร่ดีบุกคิดเป็นมูลค่า
314.7 ล้านบาท จากจำนวนผลิต 1,601 เมตริกตัน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 93.50
ของมูลค่าแร่ที่ผลิตได้ทั้งหมด (ตารางที่ 3.25)

การเปลี่ยนแปลงภาวะการผลิตของแร่ดีบุกของสองช่วงเวลา
ข้างต้นเกิดขึ้นเนื่องมาจากการจำกัดโควตาการส่งออกแร่ดีบุกของ ITC (International
Tin Council) ใน พ.ศ.2524 มีผลให้ประเทศผู้ผลิตดีบุกรายใหญ่ของโลกกระทบกระเทือน
อย่างรุนแรง ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบ เช่นกัน และกระทบต่อไปจนถึงจังหวัดต่าง ๆ

3.2.6.5 ค่าภาคหลวงแร่ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ของจังหวัดสามารถ
ทำรายได้กับจังหวัดหรือประเทศในรูปของรายได้จากค่าภาคหลวงแร่เป็นจำนวนมาก ใน พ.ศ.
2519-2523 จังหวัดระนองสามารถจัดเก็บได้มีมูลค่าสูงที่สุดถึง 197.5 ล้านบาท ใน พ.ศ.
2522 ประกอบด้วยค่าภาคหลวงแร่ดีบุก 192.7 ล้านบาท ส่วนในช่วง พ.ศ.2524-2531
จังหวัดระนองจัดเก็บลดลงอย่างมากและต่ำสุดใน พ.ศ.2530 คือ มีมูลค่าเพียง 3.9 ล้านบาท
เท่านั้น ลดลงถึงร้อยละ 98.02 (ดูตารางที่ 3.26)

3.2.6.6 พื้นที่เหมืองแร่ จากลักษณะทางธรณีวิทยาและการกำเนิดแร่
ทำให้พื้นที่บริเวณจังหวัดระนองประกอบด้วยทรัพยากรแร่ธาตุโดยเฉพาะแร่ดีบุก ดังนั้นจึงมีการ
ใช้พื้นที่บางส่วนของจังหวัดเพื่อทำเหมืองแร่ ซึ่งมีทั้งบนบกและในทะเล ตั้งแต่ พ.ศ.2524 ถึง
พ.ศ.2531 แนวโน้มประทานบัตรเหมืองแร่ลดลงโดยตลอด โดยใน พ.ศ.2524 มีพื้นที่จำนวน
106,963 ไร่ หรือร้อยละ 5.19 ของพื้นที่จังหวัด และใน พ.ศ.2531 มีพื้นที่ประทานบัตรอยู่
เพียง 23,825 ไร่ หรือร้อยละ 1.1 ของพื้นที่จังหวัดเท่านั้น และในช่วงนี้จะพบว่าประทานบัตร
หยุดการมีสัดส่วนที่สูงกว่าสัดส่วนประทานบัตรเปิดการ โดยประทานบัตรเปิดการคิดเป็นร้อยละ
18.42 - 50.89 ของพื้นที่ประทานบัตรทั้งหมด (ตารางที่ 3.27)

เมื่อพิจารณาประทานบัตรบนบกและในทะเล พบว่ามีสัดส่วนค่อนข้างจะคงที่ คือ 95:5 โดยมีแนวโน้มลดลงทั้งประทานบัตรบนบกและในทะเล โดยการลดลงของพื้นที่ประทานบัตร ส่วนหนึ่งนั้นมาจากประทานบัตรที่หมดอายุด้วยโดยในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2531 มีประทานบัตรที่หมดอายุทั้งสิ้นรวม 11,253 ไร่ อย่างไรก็ตามแม้ว่าอุตสาหกรรมเหมืองแร่จะประสบภาวะชะงักงันก็ตาม แต่จำนวนพื้นที่ที่ต้องการจะขอทำประทานบัตรยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ที่มีต่อจังหวัดระนองได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3.26 แสดงค่าภาคหลวงแร่ของจังหวัดระนอง พ.ศ.2519 - 2531

หน่วย : ล้านบาท

พ.ศ.	ดิบ	แร่อื่น ๆ	รวม
2519	76.88	1.72	78.6
2520	134.2	2.4	136.6
2521	176.5	0.7	177.2
2522	192.7	4.8	197.5
2523	178.2	16.3	194.5
รวม	758.48	25.92	784.4
เฉลี่ย	151.696	5.184	156.88
2524	152.5	2.3	154.8
2525	107.2	1.3	108.5
2526	86.1	1.4	87.5
2527	61.4	1.3	62.7
2528	73.2	1.8	75
2529	7.3	0.9	8.2
2530	3.1	0.8	3.9
2531	4.7	3.1	7.8
รวม	495.5	12.9	508.4
เฉลี่ย	61.9375	1.6125	63.55

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.27 แสดงพื้นที่ประมงน้ำจืดจังหวัดระนอง พ.ศ.2524 - 2531

หน่วย : ไร่

รายการ	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ประมงน้ำจืด	247	244	228	208	192	209	155	140
บหมก	239	238	224	204	189	206	152	137
จันทะเล	8	6	4	4	3	3	3	3
ประมงน้ำจืดเปิดการ	138	124	120	91	88	79	68	56
บหมก	132	119	116	87	85	76	65	53
จันทะเล	6	5	4	4	3	3	3	3
ประมงน้ำจืดหยุดการ	109	120	108	117	104	130	87	84
บหมก	107	119	108	117	104	130	87	84
จันทะเล	2	1	0	0	0	0	0	0
ค่าของประมงน้ำจืด	126	129	149	336	335	319	361	334
บหมก	119	125	144	331	331	314	357	330
จันทะเล	7	4	5	5	4	5	4	4
สัดส่วนประมงน้ำจืดเปิด	55.87%	50.82%	52.63%	43.75%	45.83%	37.80%	43.87%	40.00%
สัดส่วนประมงน้ำจืดหยุด	44.13%	49.18%	47.37%	56.25%	54.17%	62.20%	56.13%	60.00%

ตารางที่ 3.28 แสดงจำนวนพื้นที่ประมงน้ำจืดจังหวัดระยอง

หน่วย : ไร่

พื้นที่	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ประมงน้ำจืด	106,963	85,713	52,518	35,418	33,128	33,801	24,202	23,825
บึงบอกร	99,488	81,583	50,368	33,424	31,311	32,984	23,385	23,008
จันททะเล	7,475	4,130	2,150	1,994	1,817	817	817	817
ประมงน้ำจืดเปิดการ	19,700	18,926	17,615	12,975	12,507	12,583	11,045	12,124
บึงบอกร	13,795	15,135	15,970	11,804	11,690	11,766	10,228	11,307
จันททะเล	5,905	3,791	1,645	1,171	817	817	817	817
ประมงน้ำจืดหยุดการ	87,263	66,787	34,903	22,443	20,621	21,218	13,157	11,701
บึงบอกร	85,693	66,448	34,398	21,620	19,621	21,218	13,157	11,701
จันททะเล	1,570	339	505	823	1,000	0	0	0
ค้ำจอบประมงน้ำจืด	29,341	32,492	35,171	38,597	39,610	40,246	46,169	42,861
บึงบอกร	23,126	26,585	31,078	33,538	35,791	35,669	42,348	39,316
จันททะเล	6,215	5,907	4,093	5,059	3,819	4,577	3,821	3,545
สัดส่วนประมงน้ำจืดเปิด	18.42%	22.08%	33.54%	36.63%	37.75%	37.23%	45.64%	50.89%
สัดส่วนประมงน้ำจืดหยุด	81.58%	77.92%	66.46%	63.37%	62.25%	62.77%	54.36%	49.11%

ตารางที่ 3.29 แสดงค่าของประพจนบัตรและประพจนบัตรหมดอายุ

หน่วย : ไร่

พ.ศ.	ค่าขอ	ค่าขอ(1)	ค่าขอ(2)	ประพจนบัตรหมดอายุ
2524	29,341	23,126	6,215	3,168
2525	32,492	26,585	5,907	1,393
2526	35,171	31,078	4,093	2,732
2527	38,597	33,538	5,059	493
2528	39,610	35,791	3,819	629
2529	40,246	35,669	4,577	2,060
2530	46,169	42,348	3,821	293
2531	42,861	39,316	3,545	485
รวม				11,253

หมายเหตุ : ค่าขอ (1) ค่าขอประพจนบัตรบนบก
 ค่าขอ (2) ค่าขอประพจนบัตรในทะเล
 ประพจนบัตร (3) ประพจนบัตรหมดอายุ

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม